

Evolution of the nature of conflict and conflict management in urban planning: A systematic review

Bahare Bahra - Department of Urban Planning, Faculty of Art & Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

Mojtaba Rafieian¹ - Department of Urban Planning, Faculty of Art & Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

Received: 31 August 2023 Accepted: 09 April 2024

Highlights

- Understanding urban conflicts often relies on typologies specific to the context, a focus that has drawn considerable attention since the 1980s, especially in urban studies.
- The classification of conflicts in urban planning is based on factors such as causal forces, spatial patterns, conflict intensity, scale, sources, topics, and planning theory typology.
- Urban planners' approaches to conflict and its management are heavily influenced by the structural, political, and organizational cultures of their institutional environments.

Extended abstract

Introduction:

Urban planning has evolved significantly in response to changing socio-economic and political realities, particularly as cities enter the 21st century. The multiplicity of societal interests and conflicting preferences has made conflict an integral part of urban planning processes. Planners, now more than ever, must grapple with these conflicts, as they can significantly impact the success or failure of urban policies and initiatives.

Although the discussion surrounding conflict in urban planning has existed for decades, it gained momentum in the 1970s and became especially prevalent in the 1980s with the rise of participatory planning approaches. As participatory models developed, urban theorists began paying more attention to conflicts as an inherent part of urban governance. However, the literature surrounding conflict in urban planning remains fragmented, with differing theoretical and practical approaches. This study aims to bridge this gap by systematically classifying conflicts based on the dominant theoretical, philosophical, and contextual frameworks present in planning theory.

Theoretical Framework:

Understanding and managing conflict in urban planning requires a systematic typology that reflects the nature of these disputes in different contexts. Conflict typologies in urban planning research generally fall into two major categories: managerial and theoretical. The managerial approach focuses on decision-making processes, conflict resolution techniques, impact assessments, and institutional analysis. This approach aligns with organizational and management studies and seeks to devise strategies for managing conflicts effectively.

In contrast, the theoretical approach seeks to understand the root causes of conflicts, emphasizing the philosophical and epistemological underpinnings of urban planning. Theoretical perspectives examine conflicts through lenses such as power dynamics, the role of planning theory, and the influence of political institutions. These two broad approaches—the managerial and the theoretical—are frequently applied within a third situational context, which examines specific urban conflicts tied to space, land use, urban development, regeneration projects, and large-scale initiatives.

Methodology:

This research employs a systematic review methodology to analyze the evolution of conflict and conflict management in urban planning. The data collection involved a meta-analysis and qualitative content analysis of 139 English-language

¹ Corresponding author: Rafiei_m@modares.ac.ir

articles found in the Scopus database. Following the content analysis, an in-depth review of 46 additional sources helped trace the historical development of conflict theories and practices in urban planning.

The meta-analysis allowed the study to categorize the diverse approaches to conflict in urban planning into three main paradigms: positivist, post-positivist, and critical. Each of these paradigms brings a unique perspective to conflict management. For example, the positivist paradigm seeks guided consensus, while the post-positivist paradigm looks to resolve conflicts through consensus based on discourse ethics. The critical paradigm, on the other hand, challenges consensus-building as a form of hegemony, arguing that conflicts are constantly reproduced within the structures of urban governance.

Results and Discussion:

The systematic review revealed that conflicts in urban planning can be broadly classified into three key approaches: managerial, theoretical, and situational. These approaches intersect in different ways, depending on the specific context in which the conflict arises. For example, situational conflicts often arise in areas related to spatial patterns, land use, ownership disputes, and urban regeneration projects. Managerial conflicts are tied to the processes of decision-making, institutional design, and conflict resolution strategies. Theoretical conflicts explore deeper issues, such as the role of power in planning and the underlying philosophies that guide urban policy.

In terms of paradigmatic shifts, the evolution of conflict management in urban planning has seen a movement from positivist approaches, which aimed to engineer consensus, to post-positivist approaches that emphasized the ethics of discourse and negotiation. More recently, critical theorists have argued that consensus itself is a mechanism for maintaining power imbalances and that conflicts are never fully resolved but continually reproduced within urban planning processes. This shift reflects a broader political turn in the field of urban planning, where conflicts are understood not just as problems to be solved but as symptoms of deeper systemic issues.

Conclusion:

The evolution of conflict in urban planning reflects broader ideological and political shifts in the discipline. While early approaches sought to manage conflict through structured consensus-building, more recent perspectives recognize the inherent power dynamics at play in urban governance. Planners today must move beyond traditional regulatory roles and contribute to rethinking urban policy and transforming the symbolic and physical dimensions of urban spaces. However, the effectiveness of planners' roles in conflict management largely depends on the structural contexts and political cultures of the institutions within which they operate. Understanding and addressing these conflicts requires a multifaceted approach that considers both managerial and theoretical perspectives.

Keywords:

Nature of conflict, Conflict of interest, Conflict management, Urban Planning theory.

Acknowledgment:

This article is based on the Ph.D. thesis "The Pattern of Conflicts in the Institutional Environment of Urban Planning in Iran with Emphasis on Power Relations" by the first author, under the supervision of the second author, and is supported by the Tehran Urban Research and Planning Center.

Citation: Bahra, B., Rafieian, M., (2024). Evolution of the nature of conflict and conflict management in urban planning: A systematic review, *Motaleate Shahri*, 13(51), 49–72. <https://doi.org/10.22034/urbs.2024.139655.4961>.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

سیر تحول ماهیت و مدیریت تعارضات در برنامه ریزی شهری: مرور سیستماتیک^۱

بهاره بهرا - دانشجوی دکتری شهرسازی، گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
مجتبی رفیعیان^۲ - استاد، گروه شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۰۹ شهریور ۱۴۰۲ تاریخ پذیرش: ۲۱ فروردین ۱۴۰۳

چکیده

توجه به موضوع مدیریت تعارضات در پیشینه مطالعات حوزه شهرسازی، تقریباً سابقه ای به قدمت این رشته دارد و در دهه های اخیر مکاتب مختلف شهرسازی به این موضوع توجه نشان داده اند. نگاه جدی به این موضوع مشخصاً از دهه ۷۰ شروع می شود و به تدریج با گسترش اندیشه برنامه ریزی مشارکتی در دهه ۸۰ رشد چشمگیری پیدا می کند. این در حالی است که تفکرات ارائه شده در خصوص درک تعارضات در برنامه ریزی تاکنون، به طور عموم مجموعه ای نامنسجم و گاه متضاد بر اساس مبانی فکری - فلسفی متنوع و متشتی است. با توجه به تحول تاریخی تعامل نظریه برنامه ریزی با موضوع تعارض، هدف این پژوهش، توصیف و فهم ماهیت تعارض و در ادامه مدیریت تعارضات در بستر اندیشه و تفکر برنامه ریزی شهری و تلاش در جهت طبقه بندی دیدگاه ها بر اساس رویکردهای نظری - فلسفی و زمینه ای غالب است. روش شناسی، مبتنی بر شیوه فراتحلیل و تحلیل محتوای کیفی است و از مرور سیستماتیک منابع چاپ شده در پایگاه داده اسکوپوس و گوگل اسکالر، در قالب چارچوب پریزما برای جمع آوری داده ها استفاده شده است. مطابق این چارچوب، به تحلیل محتوای ۱۸۳ منبع به زبان انگلیسی پرداخته شد. بر این اساس رویکردهای پیرامون ماهیت و مفهوم تعارضات در برنامه ریزی شهری را می توان طبق هدف مطالعات و پاسخگویی به سه سؤال چپستی و چرایی تعارضات و چگونگی مدیریت آن، شامل رهیافت های «موقعیت مند»، «مدیریتی»، «نظریه ای» دانست. رهیافت موقعیت مند شامل تعارضات در حوزه های «الگوهای فضایی - مکانی شهر»، «کاربری و مالکیت اراضی»، «فضاهای شهری»، «توسعه و حفاظت» و «پروژه های بزرگ مقیاس»، رهیافت مدیریتی شامل «فرایند تصمیم گیری»، «تکنیک های مدیریت تعارض»، «ارزیابی تأثیرها» و «تحلیل و طراحی نهادی» و رهیافت نظریه ای شامل «نقش نظریه برنامه ریزی»، «نقش نهادهای قدرت» و «نقش برنامه ریز» در فهم مسئله تعارض است. رهیافت های مدیریتی و نظریه ای بر اساس سیر تاریخی ماهیت تعارضات در حوزه نظریه های برنامه ریزی شهری در سه پارادایم تحول یافته است. نتایج نشان می دهد، نگاه به مفهوم ماهیت و مدیریت تعارضات، در قالب سه پارادایم «اثبات گرا» با اعتقاد به اجماع هدایت شده، «پسااثبات گرا» با اعتقاد به پایان تعارضات از طریق اجماع مبتنی بر اخلاق گفتمان و «انتقادی» با تأکید بر هژمونی حاصل از اجماع سازی و بازتولید همیشگی تعارضات در برنامه ریزی قابل شناسایی و ساختار بندی است. بدین ترتیب با وجود پیشینه های ایدئولوژیک و رویکردهای مختلف به موضوع تعارض، یک چرخش سیاسی در این حوزه در نظریه و عمل برنامه ریزی شهری شناسایی می شود. در نتیجه برنامه ریزان باید از تنزل اقداماتشان به طور سنتی به یک بعد تنظیمی، فراتر رفته و به مفهوم سازی مجدد سیاست شهری و دگرگونی بعد فیزیکی و نمادین فضا کمک نمایند.

واژگان کلیدی: ماهیت تعارضات، تعارض منافع، مدیریت تعارضات، نظریه برنامه ریزی شهری.

نکات برجسته

- فهم مسئله تعارض غالباً از طریق گونه شناسی تعارضات متناسب با بستر مطالعات اتفاق می افتد که توجه پژوهشگران بسیاری در حوزه مطالعاتی شهری را به ویژه از دهه ۸۰ میلادی به بعد به خود جلب کرده است.
- گونه شناسی تعارضات، بر مبنای مواردی همچون نیروهای علی، الگوهای مکانی، شدت تعارضات، مقیاس، منبع تعارضات، موضوع تعارض، گونه شناسی تئوری برنامه ریزی و ... انجام شده است.
- موضع برنامه ریزان شهری در قبال ماهیت و مدیریت تعارض به زمینه های ساختاری، فرهنگ سیاسی و سازمانی مرتبط با محیط نهادی آنها بستگی دارد.

۱ این مقاله برگرفته از رساله دکتری شهرسازی با عنوان «الگوی تعارضات در محیط نهادی برنامه ریزی شهری ایران با تأکید بر مناسبات قدرت» به وسیله نویسنده اول و با راهنمایی نویسنده دوم است که توسط مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران حمایت می شود.

۲ نویسنده مسئول مقاله: Rafiei.m@modares.ac.ir

برنامه‌ریزی شهری با ورود به قرن بیست و یکم، تحت تأثیر واقعیت‌های اقتصادی و سیاسی متأثر از کثرت علایق و ترجیحات در جامعه و تعارض منافع متحول شده و چنانچه برنامه‌ریزان این عامل پیچیده مؤثر بر موفقیت یا شکست برنامه‌ها را بشناسند، سودمندتر عمل می‌کنند (Beauregard, 2020). مسئله تعارضات منافع حاصل از تنوع اجتماعی شهرها و پیچیدگی فرایند برنامه‌ریزی، از چنان اهمیتی برخوردار است که تحول مفاهیم، تغییر نهادها، دوگانگی ایدئولوژی‌ها، تغییر پارادایم‌ها، تحول بازیگران، تنوع و تعارض اهداف، تعارض ارزش‌ها و ترجیحات، توسعه ابزارها و تغییر شیوه‌ها و رویه‌های تصمیم‌گیری را به همراه داشته است. برای فهم بهتر ماهیت و مدیریت تعارضات در برنامه‌ریزی شهری می‌توان این موضوع را هم با توجه به توسعه تاریخی مواضع نظریه‌های برنامه‌ریزی در ارتباط با موضوع تعارض و هم متناسب با مواضع مطالعات در پاسخ به پرسش‌های چپستی و چرایی تعارضات و چگونگی مدیریت تعارضات طبقه‌بندی کرد (Minnery, 1983; Gualini, 2015). مواضع اتخاذ شده نسبت به تعارض، تفاوت‌های قابل توجهی را در جهان بینی در نظریه و عمل برنامه‌ریزی نشان می‌دهد. بر اساس روند تحولات به دیدگاهی نیاز است که نسبت به تعارض، انعطاف و با تکثر، همخوانی بیشتری داشته باشد. در صورت عدم فهم و تحلیل تعارضات محیط برنامه‌ریزی به عنوان بستر اعمال قدرت و شامل عوامل زمینه‌ای و درونی که توأمان بر موفقیت و شکست طرح‌ها و برنامه‌ها مؤثرند (Beauregard, 2020)، نمی‌توان شاهد به‌کارگیری انواع متأخر نظریه‌های برنامه‌ریزی از جمله برنامه‌ریزی مشارکتی، ارتباطی و کثرت‌گرایانه، افزایش ظرفیت اجرایی و تبدیل آنها به عمل برنامه‌ریزی بود.

مواضعی که تاکنون پیرامون تعارضات در برنامه‌ریزی ارائه شده، مجموعه‌ای غیرمنسجم و متضاد مبتنی بر پایگاه‌های نظری. فلسفی گوناگون است و نمی‌تواند معیاری صریح برای فهم آن ارائه دهد. باید توجه داشت که این رشته با وجود عمر اندکش تغییراتی اساسی در جهت‌گیری‌های نظری را تجربه کرده و این تغییرات توانسته‌اند در بسیاری مواقع از حوزه نظری وارد فضای عملی شده و تغییرات اساسی را در دستور کار و اثرگذاری برنامه‌ریزی شهری ایجاد نمایند. با مطالعه ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش، چنین به نظر می‌رسد که در راستای مدیریت تعارضات در نظام‌های برنامه‌ریزی شهری، فهم تعارضات از طریق گونه‌شناسی آن متناسب با بستر مطالعات، توجه پژوهشگران بسیاری را از دهه ۱۹۸۰ به خود جلب کرده است. گونه‌شناسی تعارضات، بر مبنای نیروهای علی، الگوهای مکانی، شدت تعارضات، مقیاس، منبع تعارضات، موضوع تعارض، سیر زمانی مواجهه با تعارض، گونه‌شناسی تئوری برنامه‌ریزی و... انجام شده است (Janelle & Millward, 1976; Janelle, 1977; Minnery, 1983; Thakore, 2013; Edwards & Kleinschmit, 2013). هر یک از این پژوهش‌ها به دنبال پاسخگویی به یکی از سئوالات چپستی و چرایی تعارضات یا چگونگی مدیریت تعارضات بوده‌اند؛ اما پرداختن به پژوهشی کل‌نگر برای انسجام بخشیدن به ماهیت و مدیریت تعارضات در حوزه مطالعات تعارضات در برنامه‌ریزی شهری ضروری به نظر می‌رسد. این مطالعه با مرور سیستماتیک و استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی به

طبقه‌بندی دیدگاه‌ها در موضوع تعارض اقدام کرده است.

۲. مبانی نظری: جایگاه تعارضات در برنامه‌ریزی شهری

درک تعارض به‌عنوان یک عنصر سازنده روابط اجتماعی، ریشه مهمی در برنامه‌ریزی شهری دارد (Gualini, 2015: 3)؛ چرا که تعارض، شامل طرف‌های وابسته به هم می‌شود و فرایند برنامه‌ریزی شهری، همیشه شامل طرف‌های درگیر از جمله «اقتدار عمومی قانونی یا عوامل آن»^۱، حامیان و مخالفان آن و کسانی است که تحت تأثیر تصمیمات آن قرار می‌گیرند (Minnery, 1983: 209). در بسترهای دموکراتیک، برنامه‌ریزی هرگز بدون در نظر گرفتن تعارضات انجام پذیر نیست. چرا که برنامه‌ریزان، شهروندان، مقامات منتخب محلی، توسعه‌دهندگان و دیگران، همواره دیدگاه‌های متفاوتی در مورد چگونگی شهر و برنامه‌ریزی آن دارند (Forester, 1987: 433). بنابراین یک تنش اساسی در عصر حاضر تنش بین اجماع و تعارض است و سیر تحول مدل‌های دموکراسی و نظریه‌های برنامه‌ریزی، تعاریف متفاوتی از تعارض و اجماع را پیشنهاد می‌دهند. این موضوع سبب شده تا دو نظریه‌پرداز برجسته، یورگن هابرماس و میشل فوکو به این تنش اساسی بپردازند (Flyvbjerg, 1998).

جهان ایده‌آل هابرماس، وابسته به وضعیت آرمانی گفت‌وگو است که اعتبار این گفت‌وگو و مضامین اتخاذ شده مبتنی بر اجماع افراد را برابری شرکت‌کنندگان تعیین می‌کند (Flyvbjerg & Richardson, 2004; Galtung & Kuur-Sörensen, 2007). هر چند هابرماس در تئوری خود مبتنی بر اخلاق گفت‌مانی، به فقدان «نهاد‌های اساسی»^۲، فقدان «جامعه‌پذیری اساسی»^۳ و «فقر، سوءاستفاده و تحقیر»^۴ به‌عنوان موانع تصمیم‌گیری گفت‌مانی اشاره می‌کند، اما در مورد روابط قدرتی که این موانع را ایجاد می‌کند، صحبتی ندارد. به اعتقاد فلوپبرگ، هابرماس فاقد آن نوع درک ملموس از روابط قدرت است که برای تغییر سیاسی لازم است و همچنان به اعتقاد وی اجماع‌جویی و رهایی از سلطه، نیروهایی هستند که در گفت‌وگوی انسانی ذاتاً و به‌طور جهان‌شمول وجود دارند (Habermas, 1990; Flyvbjerg, 1998). علاوه بر نادیده گرفتن اثرات منفی تحریف‌کننده قدرت در بحث کنش ارتباطی، هابرماس به تعارضات به‌عنوان امری خطرناک، فاسد کننده و بالقوه زائل کننده نظم اجتماعی می‌نگرد که در نتیجه باید کنترل و حل و فصل شوند (Flyvbjerg, 1998; Habermas, 1990; Galtung & Kuur-Sörensen, 2007).

فوکو از طریق تمرکز بر موضوع قدرت و به شکلی غیرمستقیم به مسئله تعارضات و اجماع می‌پردازد. وی برخلاف نظر هابرماس، «حق حضور و درگیر شدن در تعارض را بخشی از آزادی و سرکوب تعارض را سرکوب آزادی» می‌داند (Flyvbjerg & Richardson, 2004). برخلاف پژوهشگران حوزه کنش ارتباطی که معتقد به اجماع‌جویی و رهایی از سلطه در موقعیت تعارضات هستند، ارتباط برای پژوهشگران قدرت، غالباً برای حفظ منافع و از طریق بلاغت غیرعقلانی برقرار می‌شود. بدین

1 Legitimate public authority or its agents

2 Crucial institutions

3 Crucial socialization

4 Poverty, abuse and degradation

ترتیب بر اساس تفکر فوکو می‌توان گفت گروهی از نظریه‌های اجتماعی و سیاسی که به دنبال انکار تعارضات و یا یکسو کردن آنها هستند، بالقوه موجبات سرکوب را فراهم می‌کنند (Flyvbjerg, 1998; Flyvbjerg & Richardson, 2004; Galtung & Kuur-Sörensen, 2007). چراکه در حیات اجتماعی و سیاسی واقعی، نفع شخصی و تعارض هیچ‌گاه به آن نوع ایده‌آل مدنظر هابرماس که شکلی همه‌شمول، جمعی و لزوماً آجماع شده دارد، منجر نمی‌شود (Flyvbjerg & Richardson, 2004). تفکر پیرامون مسئله تعارض در برنامه‌ریزی شهری متأثر از این دو دیدگاه فلسفی عمده، در تقابل با یکدیگر شکل می‌گیرد. با توجه به فرض هابرماس مبنی بر برابری شرکت‌کنندگان، به مسئله قدرت و اثرات آن بر تحریف نظرات شرکت‌کنندگان و فرایند تصمیم‌گیری، در ایده وی توجه چندانی نمی‌شود. این در حالی است که این مسئله برای فوکو مرکزیت دارد و حوزه عمومی از نظر او از میدان تعارض، معانی متضاد و طرد صورت گرفته است. به هر روی آنچه دارای اهمیت است، ادبیات نامنسجم و متضادی است که بر اساس تفکر این دو فیلسوف به مسئله تعارض در حوزه برنامه‌ریزی شکل داده است. البته تا پیش از ظهور ایشان نیز مسئله تعارضات تا حدودی جایگاه خود را در ادبیات برنامه‌ریزی داشته است که به آن پرداخته خواهد شد.

۳. روش پژوهش

این مطالعه تلاش دارد با استفاده از روش مرور سیستماتیک به‌عنوان یک ابزار در مطالعات مروری به شناسایی دقیق، منظم و برنامه‌ریزی شده مطالعات بین‌المللی مرتبط با یک سؤال یا سئوالات خاص و ارزیابی و ترکیب آنها دست یابد (Denyer & Pearson, 2004; Tranfield, 2009; Asar et al., 2018; Malboosbaf & Azizi, 2010). مطالعاتی که به بحث تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری پرداخته‌اند. در این پژوهش از چارچوب پریزما برای مرور منابع استفاده شده که برای بهبود بخشیدن به کیفیت گزارش یک مرور سیستماتیک است. مراحل

جدول شماره ۱: شش مرحله مرور سیستماتیک برگرفته از (Asar et al., 2018) در چارچوب پریزما

مرحله	مشخصات
انتخاب سؤال پژوهش	سیر تحول ماهیت و مدیریت تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری چیست؟ مسئله تعارض در چه حوزه‌هایی از مطالعات شهری مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است؟
طراحی فرایند و انتخاب پایگاه منابع و داده تحقیق	Scopus, Google Scholar
انتخاب اصطلاحات و واژگان تحقیق	«Conflict of interest»، در ترکیب با «planning»، «planning theory»، «urban planning»، «planning practice» و «planning profession»
معیارهای شمول مقالات	بازه زمانی؛ بدون محدودیت زمانی؛ زبان: انگلیسی؛ نوع مطالعه: مقالات مجلات، کتب؛ وضعیت چاپ؛ منتشر شده یا متن کامل.
انتخاب مطالعه	۱. بررسی عنوان و واژگان کلیدی انتقال به مرحله بعد در صورت ارتباط ۰.۲. بررسی چکیده موارد باقی مانده و انتقال به مرحله بعد در صورت ارتباط ۰.۳. بررسی متن کامل موارد باقی مانده و انتقال به مرحله بعد در صورت ارتباط ۰.۴. تحلیل متن
انجام مرور منابع	مجله مقاله سال نویسندگان واژگان کلیدی روش تعداد استناد نمونه مطالعاتی رهیافت به تعارض
تجزیه و تحلیل نتایج	استخراج سیر تحولات مواضع نسبت به ماهیت و مدیریت تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری و طبقه‌بندی حوزه‌های مطالعاتی مرتبط با مسئله تعارضات

رویه‌های ویژه کدگذاری و تحلیل و توصیف غنی داده‌ها تعیین می‌شود (Abbaszadeh, 2012). در این مقاله با توجه به کیفیت مقالات از منظر دربرگیرندگی نویسندگان کلیدی و مقالات مرجع و اصلی حوزه مورد بحث و همچنین اعتبار و رتبه مجلات، میزان داده‌های جمع‌آوری شده از منابع متعدد تأکیدی بر اعتبار روش کیفی این مقاله است.

در خصوص روایی و پایایی، توجه به این نکته ضروری است، محققانی که تحقیقات کیفی را برعهده می‌گیرند، با مشاهده جامعی از موضوع و براساس جهان بینی‌های خودشان نسبت به تحلیل عناصر می‌پردازند. بنابراین محقق نقش بسیار مهمی در تحقیقات کیفی ایفا می‌کند. اعتبار روش کیفی در سه دسته اعتبار سازه‌ای، اعتبار درونی و بیرونی، به ترتیب با بررسی داده‌ها و یافته‌ها، کسب اطلاعات دقیق، استفاده از

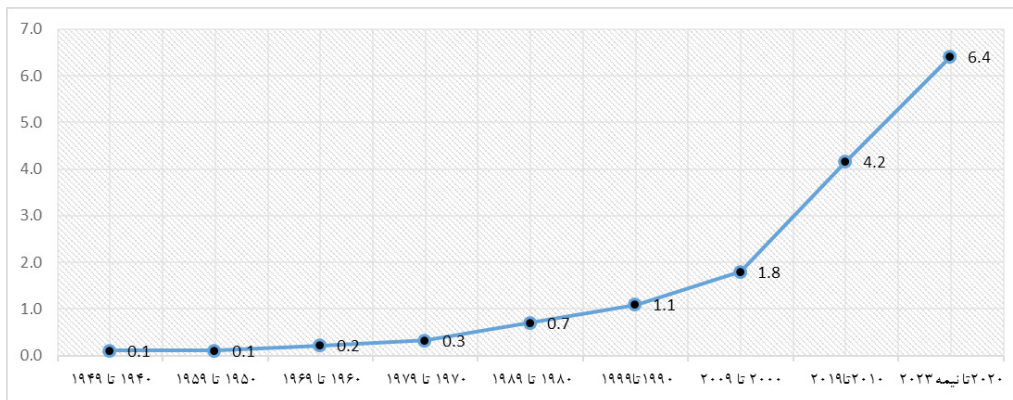
نمودار شماره ۱: فرایند انتخاب منابع مطالعاتی براساس نمودار جریان «موارد ترجیحی در گزارش مقاله‌های موروثی سیستماتیک و فراتحلیل»، Berg et al. 2021

هرچه پیچیده‌تر شدن فرایندهای تصمیم‌گیری و عملیاتی در حوزه برنامه‌ریزی شهری به‌مرورزمان و به دلیل توجه بیش‌ازپیش به کثرت منافع و مسئله‌محور شدن تعارضات در پژوهش‌های شهری دانست که همچنین می‌تواند نشان‌دهنده پرنرنگ‌تر شدن رویکردهای مشارکتی و رویکردهای انتقادی در حوزه برنامه‌ریزی شهری باشد (نمودار شماره ۲).

۴. یافته‌ها و بحث

۴.۱. توزیع تاریخی مقالات براساس میانگین سالانه

بر اساس فرایند و هدف پژوهش، مطالعات مرتبط با تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری، از دهه ۱۹۷۰ به این سو دارای روند صعودی قابل‌توجهی است و با شروع قرن بیست‌ویک این موضوع با شتاب بیشتری موردتوجه واقع شده است. این اتفاق را می‌توان به

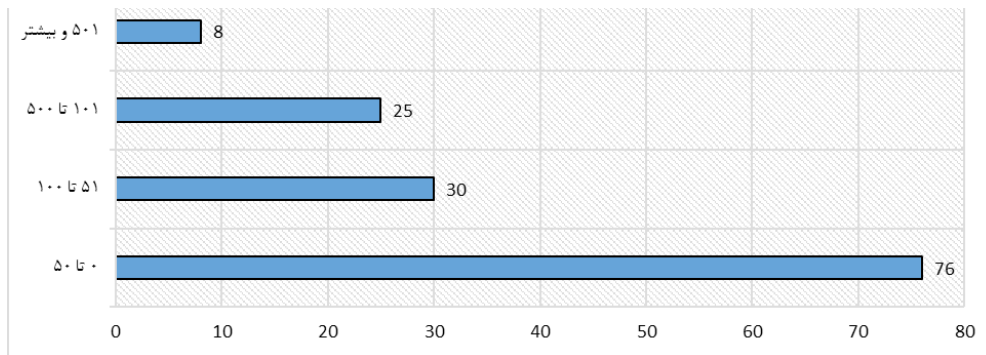

نمودار شماره ۲: توزیع تاریخی مقالات تحلیل محتوا

در ۲۰۰۵، پلاگر در ۲۰۰۴، دینینگر و کاستاگینی در ۲۰۰۶ و فارستر در ۱۹۸۷ نیز از جمله پژوهش‌های با استناد زیاد و تأثیرگذار در این زمینه بوده‌است. بدین ترتیب می‌توان شاهد بود، از زمان مطرح‌شدن برنامه‌ریزی مشارکتی با افرادی همچون آیزنر، بوهر، هیلی و سایرین پرداختن به ماهیت و مدیریت تعارضات، بیش‌ازپیش موردتوجه پژوهشگران و حرفه‌مندان برنامه‌ریزی شهری قرار گرفته است (نمودار شماره ۳).

۴.۲. ارجاع به مقالات

ارجاع به منابع منتخب برای تحلیل محتوا، در چهار دسته خیلی کم (کمتر از ۵)، کم (۵ تا ۱۰)، زیاد (۱۰ تا ۵۰) و خیلی زیاد (۵۰ و بیشتر) تحلیل شده‌است. مقالات آیزنر و بوهر در سال ۱۹۹۹، آیزنر در سال ۱۹۹۶ و وال و کالیستر در ۱۹۹۵، دیر در سال ۱۹۹۲ و هیلی در ۱۹۹۸ را می‌توان جزو پراستنادترین مقالات در این زمینه دانست که از این بین برخی مقالات از سایر علوم از جمله مدیریت وارد حوزه برنامه‌ریزی شهری شده‌اند. مقالات افرادی همچون هیلیر در سال ۲۰۰۳، دیکچ

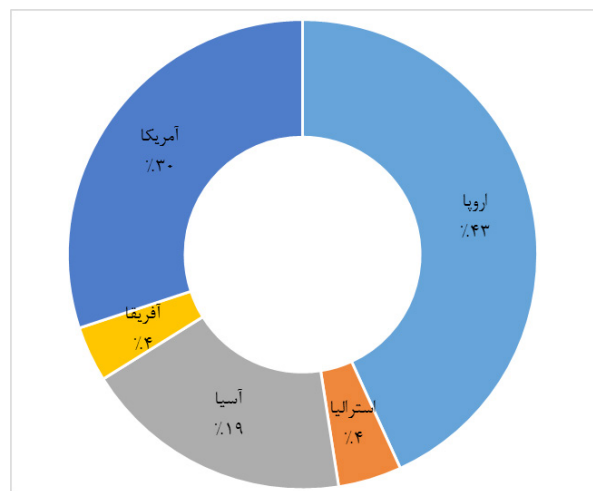

نمودار شماره ۳: طبقه بندی ارجاع به مقالات تحلیل محتوا از بسیار کم تا بسیار زیاد

بسترهای مختلف جغرافیایی در پنج قاره آسیا، آمریکا، اروپا، استرالیا و آفریقا را پوشش می دهند. به ویژه در اروپا و آمریکا، پژوهش های بسیاری سعی بر ارائه چارچوب مفهومی در ارتباط با مسئله داشته اند.

۴.۳. توزیع جغرافیایی منابع مطالعاتی

نمودار شماره ۴، عطف توجه به موضوع تعارضات در حوزه مطالعات شهری در سراسر جهان را نشان می دهد. منابع مطالعاتی منتخب،

نمودار شماره ۴: توزیع جغرافیایی منابع مطالعاتی

را می توان دو گروه دیگر از مطالعات در این ارتباط دانست. اما غالب پژوهش ها بر چرایی تعارضات در حوزه برنامه ریزی شهری و در واقع پاسخ به این سؤال که تعارضات در حوزه برنامه ریزی شهری بر سر چه چیزی و در چه موقعیت های مکان مندی رخ می دهد، تمرکز دارند. این مطالعات را می توان به تعارضات بر سر کاربری، خدمات عمومی و مالکیت اراضی، تعارضات بر سر توسعه و یا حفاظت، تعارضات بر سر پروژه های بزرگ مقیاس، تعارضات ناشی از الگوهای فضایی. مکانی شهر و تعارضات بر سر فضاهای شهری دانست. در نمودار شماره ۵ سهم این موارد بر اساس هدف مطالعات، قابل مشاهده است.

۴.۴. محورهای مطالعات

از میان مقالات منتخب برای تحلیل محتوا به منظور دستیابی به هدف فهم تعارضات در حوزه برنامه ریزی شهری، ۲۱ درصد پژوهش ها به دنبال پاسخگویی به چستی این مسئله بوده اند که به موضوعاتی همچون نقش نظریه برنامه ریزی، نقش برنامه ریز و نقش نهادهای قدرت در موقعیت تعارض پرداخته اند. ۲۹ درصد از مطالعات در پی پاسخ به چگونگی مدیریت تعارضات در حوزه برنامه ریزی شهری هستند که پرتکرارترین آنها به فرایندهای تصمیم گیری و سپس سبک های مدیریتی در هنگام قرار گرفتن در موقعیت تعارض پرداخته اند. ارزیابی اثرات اجتماعی و زیست محیطی و همچنین تحلیل و طراحی نهادی

نمودار شماره ۵: محورهای مطالعات در پی پاسخ به سئوالات چستی و چرایی تعارضات و چگونگی مدیریت تعارضات در حوزه برنامه ریزی شهری

۴٫۵ سه رهیافت پیرامون تعارضات در برنامه‌ریزی شهری

با مطالعه پژوهش‌های منتخب مرتبط با تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری که در پی پاسخ به چیستی و چرایی تعارضات و همچنین چگونگی مدیریت تعارضات هستند، به‌طورکلی سه رهیافت به این موضوع قابل‌شناسایی است. رهیافت نخست مربوط به «سطح اندیشه و تفکر»، رهیافت دوم مرتبط با «سطح نموده‌های انضمامی و موقعیت‌مند» تعارضات و رهیافت سوم به‌طورکلی درباره «تصمیم‌گیری در موقعیت تعارض» است.

۴٫۵٫۱ رهیافت نظریه‌ای در سطح اندیشه و تفکر

به‌طورکلی پژوهش‌هایی که باهدف پرداختن به چیستی تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری مطرح‌شده‌اند به سه گروه طبقه‌بندی می‌شوند. گروه نخست با تمرکز بر «نقش نظریه برنامه‌ریزی» به مسئله تعارض پرداخته‌اند. مینری با وام گرفتن از گونه‌شناسی فالودی شامل نظریه‌های ماهوی و رویه‌ای و اضافه کردن دو گروه دیگر به تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری، به گونه‌شناسی تعارضات به صورت «محیط تعارضات برنامه‌ریزی»، «تعارضات در برنامه‌ریزی شهری»، «تعارضات برنامه‌ریزی شهری» و «تعارضات از طریق برنامه‌ریزی شهری» می‌پردازد (Minnery, 1983). پژوهش‌های دیگری نیز در حوزه برنامه‌ریزی شهری به توسعه ابعاد نظریه‌ای به‌ویژه در بعد رویه‌ای برنامه‌ریزی و البته باهدف کاهش شکاف میان نظریه و عمل، در هنگام مواجهه با موقعیت تعارض پرداخته‌اند (Innes, 1995; Innes & Booher, 1999a; Hillier, 2003; Ploger, 2004, 2021; Collins, 2010; Bond, 2011; Mouat et al., 2013; Roskamm, 2015; Legacy et al., 2019; Calderon & Butler, 2019; Kühn, 2021). این به شکاف میان نظریه و عمل برنامه‌ریزی مبتنی بر تعارضات می‌پردازد. از نظر وی هیچ‌گاه نمی‌توان فرض کرد که اجماع در موقعیت تعارض، نشان‌دهنده حقیقت است (Innes, 1995).
 بااین حال چند سال پس‌ازین مقاله، اینز و بوهر نشان می‌دهند از طریق برعهده گرفتن نقش‌های مختلف توسط شرکت‌کنندگان در یک موقعیت تعارض و توجه به تجربیات، ایده‌ها، روش‌ها و سناریوهای مشترک می‌توان به یک توافق همگانی دست یافت (Innes & Booher, 1999a). موف تعارضات را امکانی همیشه موجود می‌داند که هیچ مبنا و زمینه نهایی برای اجماع وجود ندارد و باید سرشت همونیک هرگونه نظم اجتماعی را پذیرفت (Mouffe, 1999; Mouffe, 2005). پلاگر به پیروی از موف اجماع را یک موقعیت موقتی و به‌طورکلی برنامه‌ریزی را فرایندی ناتمام با تصمیماتی موقتی می‌داند. برنامه‌ریزی ناتمام درباره چگونگی تسهیل فرآیندی است که باوجود تعارضات، به اجماع اجباری ختم نمی‌شود. در این دیدگاه برنامه‌ریزی، فرآیندی سیاسی، منضبط، هنجاری و قانون‌مدار است و آگونیسم پایان نیست بلکه آغاز است (Ploger, 2004; Ploger, 2021). هیلیر نیز احتمال تداوم تعارض، عدم تعامل و تسلط را بررسی می‌کند که ممکن است برخی از بازی‌های قدرت اعمال‌شده در تصمیم‌گیری برنامه‌ریزی را توضیح دهد (Hillier, 2003).

گروهی دیگر از پژوهشگران در پی پاسخگویی به چیستی تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری به «نقش برنامه‌ریزان» در چنین موقعیت‌هایی پرداخته‌اند (Susskind & Ozawa, 1984; Mayo, 1984).

Minnery, 1985; Forester, 1987; Hoch, 1988; Bollens, 2004; Sevilla-Buitrago, 2013; Caner & Bölen, 2016; Nelischer, 2024).
 از نظر فارستر برنامه‌ریزان باید به وظایف پیچیده و متناقض مرتبط با سیاستمداران محلی، دستورات قانونی، خواسته‌های شهروندان، هنجارهای حرفه‌ای و دیدگاه‌های خود پاسخ دهند (Forester, 1987).
 هوک طی یک پرسشنامه از برنامه‌ریزان، انواع تعارضات را شامل «برنامه‌ریزی در مقابل سیاست»، «وفاداری سیاسی»، «اختلافات اخلاقی»، «فشار سیاسی» و «عدالت اجتماعی» می‌داند (Hoch, 1988).
 نهایتاً پرداختن به چیستی تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری با پژوهش‌هایی که به «نقش نهادهای قدرت» در چنین موقعیت‌هایی پرداخته‌اند، تکمیل می‌شود (Devine, 1991; Healey, 1998; Dikeç, 2005; Hohn & Neuer, 2006; Fuller, 2010; Krebs & Pelissero, 2010; Sager, 2016; Slater & Arugay, 2018; Verloo & Davis, 2021). اسلاتر و آروگای معتقدند که اصلی‌ترین منبع قطبی‌سازی حتی در جوامع دموکراتیک، نه ایدئولوژیک و نه جامعه‌شناختی، بلکه نهادی است (Slater & Arugay, 2018). دیکچ استدلال می‌کند، فضا با برپا کردن مکان رویارویی توسط کسانی که جزئی از نظم موجود نیستند تبدیل به مکانی می‌شود که از آنجا بازیگران بیانیه‌های دموکراتیک با خواسته‌های متعارض ظاهر می‌شوند (Dikeç, 2005). باوجود عمر اندک رشته برنامه‌ریزی شهری، این رشته تغییرات اساسی در جهت‌گیری‌های نظری را تجربه کرده و این تغییرات توانسته‌اند در بسیاری مواقع از حوزه نظری وارد فضای عملی شده و تغییرات اساسی را در دستور کار و اثرگذاری برنامه‌ریزی شهری ایجاد نمایند. این موضوع در ارتباط با مواضع مختلف نسبت به مسئله تعارض در برنامه‌ریزی شهری نیز صدق می‌کند و دچار تحولاتی با سیرزمان بوده است که در بخش ۵٫۴ مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

۴٫۵٫۲ رهیافت مدیریتی در سطح تصمیم‌گیری

چگونگی برخورد با موقعیت تعارض، هدفی است که گروه دیگری از پژوهش‌ها دنبال می‌کنند. از آنجایی که موضوع تعارض ادبیات خود را تا حدی از حوزه سازمانی وام گرفته، بسیاری از پژوهش‌هایی که به بررسی «تکنیک‌ها، سبک‌ها و متدهای مدیریت تعارضات» پرداخته‌اند از این حوزه تأثیر پذیرفته‌اند (Priscoli, 1989; Wall & Callister, 1995; Druckman & Mitchell, 1995; Vinten, 2001; Loukopoulos & Scholz, 2004; Niemelä et al., 2005; Ma, 2007; Barry et al., 2007; Ma et al., 2012; Thakore, 2013; Raum et al., 2021).
 تکنیک‌های مدیریت تعارضات را شامل «اطلاع عمومی»، «گروه‌های فشار/مشورتی»، «نشست‌های عمومی»، «نشست‌های حل مسئله»، «شارت‌ها»، «آشتی/مذاکره»، «حل مسئله مشورتی»، «میانجی‌گری» و «داوری» می‌داند (Priscoli, 1989). تاکور در طبقه‌بندی سبک‌های مدیریتی تعارض در طول زمان، به مکتب سنتی، مکتب روابط انسانی، مکتب بین‌کنش‌گرایانه و مکتب ادغام‌گرایانه اشاره می‌کند (Thakore, 2013). پژوهش‌های اخیر به استفاده از «متدهای مبتنی بر روب»
 برای شناسایی، اعتبارسنجی و طبقه‌بندی ذی‌نفعان، به‌عنوان یکی از سبک‌های مدیریت تعارضات پرداخته‌اند که مجموعه داده‌های

از پژوهش‌ها به «تعارض بر سر استفاده از زمین و مالکیت اراضی» پرداخته‌اند (Hudson et.al. 1974; Dear, 1977, 1992; Delforce et.al. 1986; Gilmour et.al. 1986; Deininger & Castagnini, 2006; Mann & Jeanneaux, 2009; Peltonen & Sairinen, 2010; Salkin, 2010; Mäntysalo, et.al. 2011; Von Der Dunk et.al. 2011; Lombard, 2012, 2016; Magsi & Torre, 2013; Pacione, 2013; Hui & Bao, 2013; Chitonge & Mfune, 2015; Marx, 2016; Lombard & Rakodi, 2016; Bravo-Rodríguez & Rivas-Navarro, 2017; Yusran et.al. 2017; Vij et.al. 2018; Izakovičová et.al. 2018; Pugliano et.al. 2018; Albertus et.al. 2018; Moslem et.al. 2019; Godtman et.al. 2019; Dadashpoor & Ahani, 2019; Grochowska & Małecka, 2020; Adam, 2020; Mgiba, 2020; Hong et.al. 2020; Lu et.al. 2020; Puustinen et.al. 2020). کار دیر در توسعه یک تحلیل انتقادی از سندرم نیمبای^۱ به‌عنوان شکل خاصی از تعارضات مکان شهری مربوط به کاربری اراضی بوده‌است (Dear, 1977). یکی از ویژگی‌های کلیدی ادبیات تحقیق در مورد نیمبای، واگرایی منافع بین کاربران مختلف زمین، به‌ویژه کاربران زمین مسکونی و سازمانی است (Dear, 1992). در حوزه کاربری اراضی برای طبقه‌بندی و گونه‌شناسی تعارضات به شناخت بازیگران کلیدی نیز پرداخته شده‌است. بدین ترتیب تعارضات تجربی را بر اساس «تعریف / ماهیت»، «حل و فصل / قواعد» و «مشاهده تجربی» طبقه‌بندی کرده‌اند (Yusran et.al. 2017). به‌علاوه، تعارضات بر اساس مالکیت زمین نیز قابل طبقه‌بندی هستند. در نواحی پیرامونی شهرها بر اساس منبع پیدایش تعارضات می‌توان به سه طبقه «تعارض منافع»، «تعارض قدرت» و «تعارض در چارچوب‌های هنجاری و قانونی» توجه داشت (Dadashpoor & Ahani, 2019).

برای مطالعه تعارضات در حوزه «توسعه و حفاظت شهری» (Waterman et.al. 1998; Dupont, 2007; Narain, 2009; Ercan, 2011; Yu et.al. 2012; Edwards & Kleinschmit, 2013; Lewis, 2014; Ann et.al. 2015; Nwachukwu et.al. 2017; García-Frapolli et.al. 2018; Suprapti et.al. 2019; Chu et.al. 2021; Maczka et.al. 2021; Treffers & Lippert, 2022; Mai et.al. 2022; de Paula et.al. 2023) در موارد بسیاری به مطالعه ذی نفعان مربوطه پرداخته می‌شود؛ چنانکه یوولی به‌این ترتیب به شناسایی ۳۴ نوع تعارض در کره جنوبی برای انواع پروژه‌های بازآفرینی شهری دست پیدا کرده‌اند (Yu & Lee, 2012). در مواردی نیز به بررسی ادراک مردم پرداخته شده و تفاوت در ادراک از عوامل کلیدی تعارضات شناسایی شده‌است (Ann et.al. 2015). ماچکا و همکاران با شناسایی منابع تعارضات در گروه‌های خاصی از ذی نفعان پرتکرارترین تعارضات در پژوهش خود را شامل «تعارضات مرتبط با داده‌ها»، «تعارضات مبتنی بر منافع»، «تعارضات ناشی از روابط»، «تعارضات ساختاری» و «تعارضات ارزشی» می‌دانند (Maczka et.al. 2021). تحقیقات بسیاری نشان داده‌اند که چگونه توسعه‌دهندگان تا مدت‌ها پس از اتمام ساخت‌وساز، کنترل و نفوذ خود را در امور محدوده‌های حفاظتی حفظ و مالکان و سایر ساکنان راز حق شکل دادن به ترتیبات زندگی جمعی خود محروم می‌کنند (Treffers & Lippert, 2022; Mai et.al. 2022; de Paula et.al. 2023).

قوی مرتبط با علل تعارضات برای مدیریت بهتر را ارائه می‌دهد (Raum et.al. 2021). گروه دوم از پژوهش‌ها به موضوعات حکمروایی شهری، اجماع‌سازی و به‌کارگیری برنامه‌ریزی مشورتی در «فرایندهای تصمیم‌گیری»، تهیه و اجرای طرح‌ها و برنامه‌های توسعه شهری و تعارضات منافع می‌پردازند (Bruton, 1987; Eng, 1996; Innes, 1996; Aprioku, 1998; Innes & Booher, 1999b; Stauffacher et.al. 2008; Marttunen & Hämäläinen, 2008; Silver, et.al. 2010; Hubo & Krott, 2013; Tunefalk & Legnér, 2019; Gohari & Larssæther, 2019; Goluzha, 2020; Stepanova & Romanov, 2021; Stepanova, 2022; Saldert, 2022; Aksztejn et.al. 2022). «ارزیابی اثرات» محیطی، اجتماعی و... نیز به‌عنوان یک شیوه برجسته برای مدیریت تعارضات و تصمیم‌سازی، با تمرکز بر توسعه پایدار در نظر گرفته می‌شود (Escher, 1991; Runhaar, 2009; Barrow, 2010; Prenzel & Vanclay, 2014; Jiricka-Pürer & Wachter, 2019; Wanner & Pröbstl-Haider, 2019; Paemelaere et.al. 2023). «تحلیل و طراحی نهادی» دیگر رویکردی است که گروهی از پژوهشگران برای پاسخ به چگونگی مدیریت تعارضات به آن پرداخته‌اند. در این رویکرد غالباً با تأکید بر بحث قدرت عاملان و حکمروایی مشارکتی چنین هدفی دنبال شده است (Gray et.al. 2007; Niksokhan et.al. 2009; Ho, 2014; Usman et.al. 2015; Canitez et.al. 2019; Liu et.al. 2021; smith, 2021). اما چنین به نظر می‌رسد که عموماً پژوهشگران به فهم و گونه‌بندی تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی در جایی پرداخته‌اند که در عمل تصمیمات برنامه‌ریزی به اجرا درآمده است.

۴،۵،۳. رهیافت موقعیت‌مند به‌عنوان نمودهای انضمامی سطوح مدیریتی و نظریه‌ای

آشکار است که در بسیاری از موارد، بُعد فضایی تعارضات، اغلب نشانه‌ای از سایر درگیری‌های اجتماعی، اقتصادی یا سیاسی است (Gresch & Smith, 1985). بنابراین ظهور تعارضات در رهیافت عملیاتی، ناشی از مناسبات قدرت در ساختارهای نهادی محیط برنامه‌ریزی شهری، ضعف و ناکارآمدی نظام برنامه‌ریزی در سطح تصمیم‌گیری و همچنین تعارضات و تقابل حقوق خصوصی و حقوق عمومی ناشی از قوانین و مقررات اثرگذار است (Motaghi et.al., 2021; kheyroddin et.al., 2016). تعارضات در «الگوهای فضایی مکانی» شهر (Janelle & Millward, 1976; Janelle, 1977; Gresch & Smith, 1985; Humphreys & Walmsley, 1991; Lecourt & Baudelle, 2004; Ogas - Mendez & Isoda, 2022) نخستین مورد است. بر اساس مدل پارک و برگس می‌توان نشان داد که چگونه در پاسخ به نیروهای محیطی، انواع خاصی از تعارضات مکانی به‌صورت فضایی توزیع می‌شوند (Janelle & Millward, 1975). از این دیدگاه اساسی‌ترین موارد تعارضات مکانی را می‌توان در سه مورد «تعارض بر سر پیشنهادات بخش اقتصادی»، «تعارضات عمومی در مقابل تعارضات بخش خانگی» و «تعارضات درونی بخش عمومی» دانست (Janelle, 1977).

از آنجایی‌که زمین منبع کمیابی است، اغلب تعارضات بر سر آن منعکس‌کننده رقابت مداوم است (Minnery, 1983; Campbell et.al. 2000, Mann & Jeanneaux, 2009). به‌این ترتیب گروه زیادی

1 NIMBY: 'Not-In-My-Backyard

دانش مرتبط با مدیریت تعارضات و هم با بهره‌گیری از دانش فلسفی نظریه‌ای به چستی ماهیت تعارضات، چرایی ایجاد تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری و همچنین چگونگی مدیریت تعارضات پاسخ دهند. بدین ترتیب مفهوم‌پردازی در این حوزه به صورت نمودار شماره ۶ است.

۴.۶. سیر تحول ماهیت تعارض و مدیریت تعارضات در تطور نظریه برنامه‌ریزی شهری

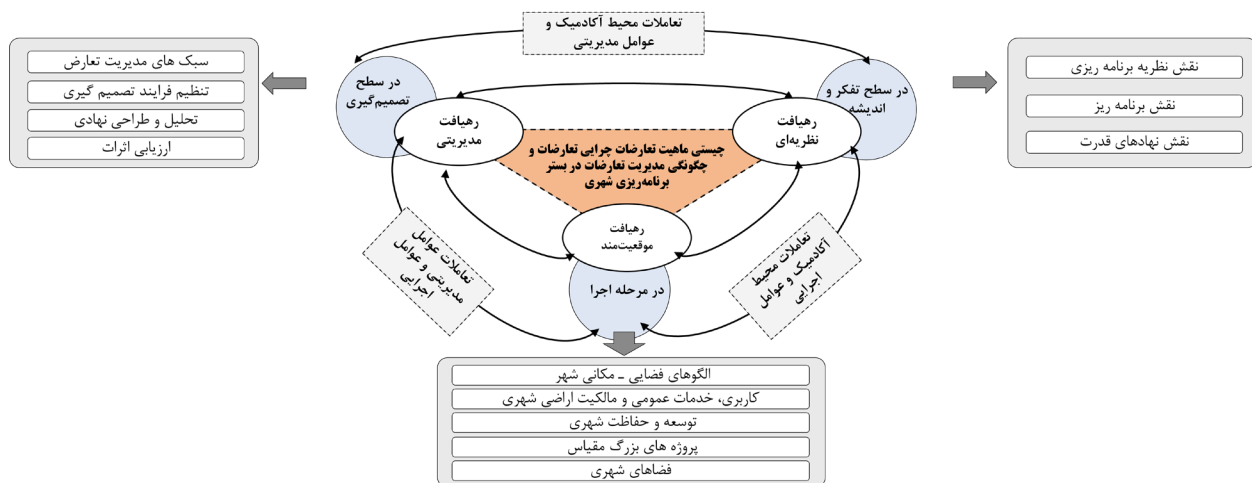
به اعتقاد کارل مارکس، جامعه عرصه تعارض اجتماعی است و در آن، گروه صاحب قدرت به منابع و فرصت‌های زندگی دسترسی دارد، درحالی‌که گروه غیرممتاز از این امتیاز محروم است (Omer & Jabeen, 2016). شاید برای نخستین بار بحث تعارضات در برنامه‌ریزی شهری، در ایده باغشهرها وارد نمایان شد. وی استدلال می‌کند «منافع ارگانیک اجتماعی و افراد متشکل از آن در هر زمان خاص کاملاً متعارض است. آنها هرگز نمی‌توانند تطبیق پیدا کنند. آنها ذاتاً و اساساً سازش‌ناپذیر هستند» (Alfasi, 2009 به نقل از Howard, 1902). فردریک لالمستد نیز شهر را با یک ارگانیک اجتماعی بزرگ مقایسه می‌کند، اما تصویر شهری عاری از تعارض منافع را ارائه می‌دهد که در آن برنامه‌ریزان می‌توانند در راستای منافع همه ساکنان شهر کار کنند (Marcuse, 2011). اختلاف دیدگاه درباره وجود و یا عدم وجود تعارض در بستر شهرها و امکان حل و فصل یا عدم امکان این امر، در طول زمان تغییراتی را به خود دیده است. بر اساس همین تفاوت‌ها، تعارضات در نظریه برنامه‌ریزی را می‌توان در سه پارادایم اثبات‌گرا، پسااثبات‌گرا و انتقادی دنبال کرد. این تحولات پیرامون تعارض و مدیریت تعارضات در بستر برنامه‌ریزی شهری در نمودار شماره ۷ ارائه شده است.

به علاوه در مطالعات مربوط به موضوع دموکراسی، مدل‌های متفاوتی از سیاست دموکراتیک وجود دارد که مفاهیم متفاوتی برای درک و مهم‌تر از همه، مقابله با تعارض دارد. در نمودار شماره ۸ سیر تحول فرهنگ سیاسی حول مدل‌های دموکراسی و مؤثر بر نظریه‌های برنامه‌ریزی، تعریف تعارض و شیوه برخورد با آن نشان داده می‌شود.

از طرفی هر پروژه برنامه‌ریزی به‌ویژه «پروژه‌های بزرگ مقیاس» ممکن است باعث تعارضاتی شود (Bassett et.al. 2002; Jia et.al. 2011; Jia et.al. 2011; Lee et.al. 2017; Biesenthal et.al. 2018; Yang & Moon, 2019; Nagel & Satoh, 2019; Hossain & Fuller, 2021; Xia & Xiang, 2022). دهه‌های گذشته شاهد دگرگونی‌های عظیمی در محیط ساخت شهرها بوده و یکی از این روندها، توسعه ابرپروژه‌های نمادین است. اعتراض‌های عمومی علیه این پروژه‌ها مکرراً اتفاق می‌افتد (Nagel & Satoh, 2019; Hossain & Fuller, 2021). جیا و همکارانش با بررسی مگاپروژه از منظر تئوری تعارض اجتماعی، رابطه بین پروژه‌های بزرگ و تعارض اجتماعی را مورد مطالعه قرار می‌دهند و پروژه‌های بزرگ را نتیجه تعارض اجتماعی در کنار برخی عوامل دیگر می‌دانند (Jia et.al. 2011).

در نهایت، گروهی از پژوهش‌ها به «تعارضات در فضاهای شهری» به‌عنوان گونه‌ای جدیدتر از تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری پرداخته‌اند (Barnett & Bridge, 2013; Mela, 2014; Mitchell et.al. 2015; Attia & Ibrahim, 2018; Calderon, 2022). این پژوهش‌ها بر تصدیق ماهیت سیاسی فضاهای عمومی و چگونگی به‌چالش کشیدن فرآیندهای طراحی شهری مشارکتی تأکید می‌کنند. این منجر به کاوش اساسی تفاوت‌ها، تعارضات و قدرت در برنامه‌ریزی و طراحی فضاهای عمومی می‌شود. در این چارچوب، فضای عمومی محل تقابل بین گرایش‌های متعارض است (Mela, 2014; Calderon, 2022). بدین ترتیب با شناسایی سه رهیافت به موضوع تعارض در حوزه برنامه‌ریزی شهری و طبقه‌بندی آنها به مجموعاً ۱۲ حوزه از مطالعات، چنین به نظر می‌رسد که پژوهشگران به سه سؤال چستی و چرایی تعارضات و چگونگی مدیریت تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری پاسخ داده‌اند. در جدول شماره ۲ رهیافت‌های نام‌برده و طبقات مدنظر به همراه منابع و سهم هرگونه از پژوهش‌ها از ۱۸۳ پژوهش مورد مطالعه نشان داده شده است.

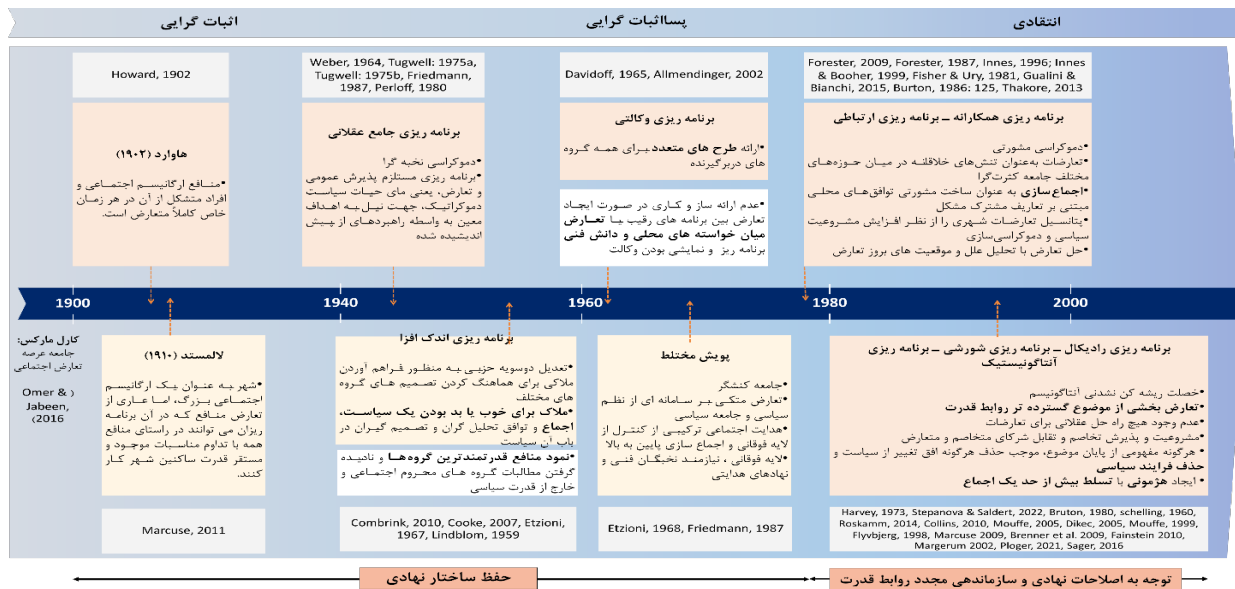
بنابر جدول شماره ۲، مفهوم‌پردازی موضوع تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری را می‌توان شامل سه سطح دانست. پژوهشگران تاکنون سعی بر آن داشته‌اند تا هم به صورت زمینه‌ای و با بهره‌گیری از

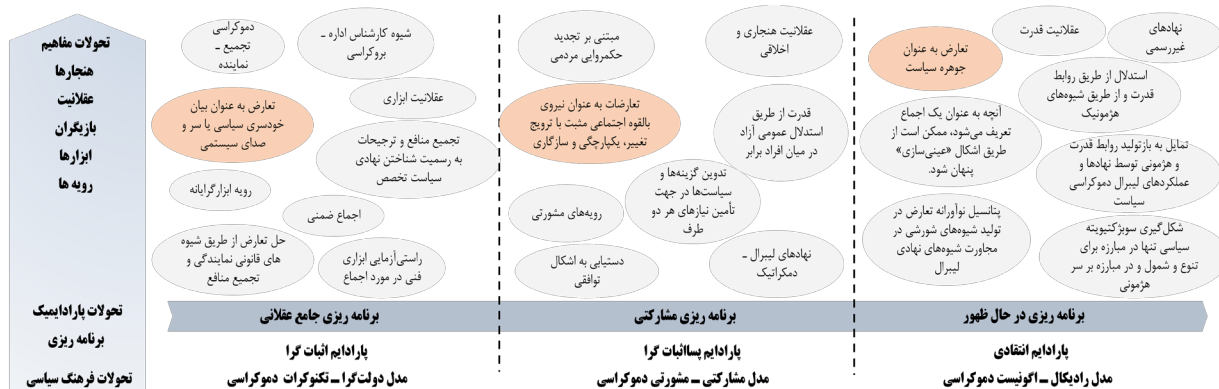
نمودار شماره ۶: مفهوم‌پردازی ارتباط رهیافت نظریه‌ای، مدیریتی و موقعیت‌مند به موضوع تعارضات در برنامه‌ریزی شهری

جدول شماره ۲: رهیافت‌های مربوط به مطالعات پیرامون موضوع تعارض در برنامه‌ریزی شهری طی سال‌های ۱۹۷۰ تا ۲۰۲۳

درصد از کل منابع	منابع	طبقه بندی	رهیافت	سؤال پژوهش	هدف پژوهش
21.7	Tugwell, 1940; Tugwell, 1948; Lindblom, 1959; Lindblom, 1965; Davidoff, 1965; Dahl, 1971; Perloff, 1980; Bruton, 1980; Friedmann, 1973, 1987; Innes, 1995; Innes & Booher, 1999a; Mouffe, 1999, 2005; Allmendinger, 2002; Hillier, 2003; Flyvbjerg & Richardson, 2004; Pløger, 2004, 2021; Galtung & Kuur-Sörensen, 2007; Forester, 2009; Brenner et al. 2009; Alfasi, 2009; به نقل از Howard, 1902; Marcuse et al. 2009; Purcell, 2009; Fainstein, 2014; Collins, 2010; Urbinati, 2010; Bond, 2011; Marcuse, 2011; Mayer, 2013; Mouat et.al. 2013; Roskamm, 2015; Gualini, 2015; Gualini & Bianchi, 2015; Offe, 2018; Legacy et.al. 2019; Eraydin & Frey, 2018; Calderon & Butler, 2019; Kühn, 2021	نقش نظریه برنامه‌ریزی در موقعیت تعارض	نظریه‌ها	نقش نظریه و حرفه برنامه‌ریزی در موقعیت تعارض چیست؟	چیستی
4.9	& Ozawa, 1984; Mayo, 1984; Minnery, 1985; Forester, 1987; Hoch, 1988; Susskind Bollens, 2004; Sevilla-Buitrago, 2013; Caner & Bölen, 2016; Nelischer, 2024	نقش برنامه‌ریز در موقعیت تعارض			
8.2	Cohen, 1988; Dryzek, 1990; Devine, 1991; Healey, 1997, 1999, 1998; Healey et.al., 2002; Dikeç, 2005; Hohn & Neuer, 2006; Fuller, 2010; Routledge, 2010; Krebs & Pelissero, 2010; Sager, 2016; Slater & Arugay, 2018; Verloo & Davis, 2021	نقش نهادهای قدرت در موقعیت تعارض			
19.0	Hudson et.al. 1974; Dear, 1977, 1992; Delforce et.al. 1986; Gilmour et.al. 1986; Campbell et.al. 2000; Deininger & Castagnini, 2006; Mann & Jeanneaux, 2009; Peltonen & Sairinen, 2010; Salkin, 2010; Mäntysalo, et.al. 2011; Von Der Dunk et.al. 2011; Lombard, 2012, 2016; Magsi & Torre, 2013; Pacione, 2013; Hui & Bao, 2013; Chitonge & Mfune, 2015; Marx, 2016; Lombard & Rakodi, 2016; Bravo-Rodríguez & Rivas-Navarro, 2017; Yusran et.al. 2017; Vij et.al. 2018; Izakovičová et.al. 2018; Pugliano et.al. 2018; Albertus et.al. 2018; Moslem et.al. 2019; Godtman et.al. 2019; Grochowska & Małecka, 2020; Adam, 2020; Mgiba, & Ahani, Dadashpoor 2020; Hong et.al. 2020; Puustinen et.al. 2022; Lu et.al. 2022	کاربری، خدمات عمومی و مالکیت اراضی	موقعیت‌مند	موقعیت‌های تعارض در برنامه‌ریزی شهری چیست؟	چرایی
3.3	Janelle & Millward, 1976; Janelle, 1977; Gresch & Smith, 1985; Humphreys & Walmsley, 1991; Lecourt & Baudelle, 2004; Ogas-Mendez & Isoda, 2022	الگوهای فضایی مکانی شهر			
4.3	Bassett et.al. 2002; Jia et.al. 2011; Lee et.al. 2017; Biesenthal et.al. 2018; Yang et.al. 2019; Nagel & Satoh, 2019; Hossain & Fuller, 2021; Xia & Xiang, 2023	پروژه‌های بزرگ مقیاس			
8.7	Waterman et.al. 1998; Dupont, 2007; Narain, 2009; Ercan, 2011; Yu et.al. 2012; Edwards & Kleinschmit, 2013; Lewis, 2014; Ann et.al. 2015; Nwachukwu et.al. 2017; García-Frapolli et.al. 2018; Suprapti et.al. 2019; Chu et.al. 2021; Maczka et.al. 2021; Treffers & Lippert, 2022; Mai et.al. 2022; de Paula et.al. 2023	توسعه و حفاظت			
2.7	Barnett & Bridge, 2013; Mela, 2014; Mitchell et.al. 2015; Attia & Ibrahim, 2018; Calderon, 2020	فضاهای شهری			
9.8	Etzioni, 1973, 1968; Priscoli, 1989; Wall & Callister, 1995; Druckman & Mitchell, 1995; Loukopoulos & Scholz, 2004; Niemelä et.al. 2005; Melo & Baiocchi, 2006; Ma, 2007; Barry et.al. 2007; Vinten, 2001; Ma et.al. 2012; Fisher & Ury, 1981; Dryzek & Hendriks, 2012; Thakore, 2013; Stepanova et.al. 2020; Raum et.al. 2021	سبک‌های مدیریتی			
9.8	schelling, 1958; Bruton, 1987; Innes et.al. 1994, Eng, 1996; Innes, 1996; Aprioku, 1998; Innes & Booher, 1999b; Margerum, 2002; Stauffacher et.al. 2008; Martunen & Hämäläinen, 2008; Silver, et.al. 2010; Hubo & Krott, 2013; Tunefalk & Legné, 2019; Gohari & Larsson, 2019; Goluža, 2020; Stepanova & Romanov, 2021; Stepanova & Saldert, 2022; Aksztejn et.al. 2022	فرایند تصمیم‌گیری	فرایند	در برنامه‌ریزی شهری چگونه به مدیریت تعارضات پرداخته می‌شود؟	چگونگی
3.8	Escher, 1991; Runhaar, 2009; Barrow, 2010; Prenzel & Vanclay, 2014; Jiricka-Pürner & Wachter, 2019; Wanner & Pröbstl-Haider, 2019; Paemelaere et.al. 2023	ارزیابی اثرات			
3.8	Gray et.al. 2007; Niksokhan et.al. 2009; Ho, 2014; Usman et.al. 2015; Canitez et.al. 2019; Liu et.al. 2020; Smith, 2021	تحلیل و طراحی نهادی			

نمودار شماره ۷: سیر تحول مفهوم تعارض و مدیریت تعارضات در بستر نظریه برنامه ریزی شهری

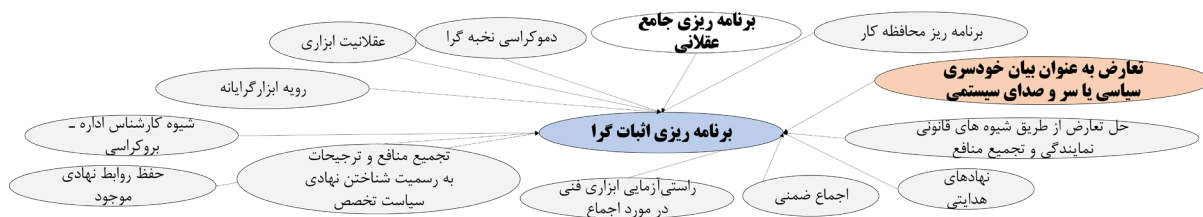
نمودار شماره ۸: ارتباط سیر تحول مدل های دموکراتیک نحوه تصمیم گیری درباره تعارضات با سیر تحولات در نظریه برنامه ریزی

۴۶/۱. تعارض و مدیریت تعارضات در نظریه های اثبات گرای برنامه ریزی ظهور برنامه ریزی که به طور فزاینده ای در بوروکراسی های دولتی گنجانده شده، متکی بر مدل دموکراسی تجمعی. نماینده است. مدل دولت گرا. تکنوکرات که توسط برنامه ریزی عقلانی. جامع تجسم یافته و از ظهور سیاست تخصص نهادینه شده پشتیبانی می کند (Gualini, 2015). بنابراین به شکلی تلویحی می توان شهر و برنامه ریزی شهری را بستری فاقد تعارضات یا با تعارضات قابل حل توسط متخصصان دانست. در واقع دیوانسالاری در چنین بستر فکری، تخصصی شده و هدفش کنترل اقدامات سوژه های مطیع به منظور رسیدن به اهداف دولت است (Weber, 2009). پس برنامه ریزی به مثابه یکی از نیروهای اصلی عقلانیت گرای در حیات اجتماعی مدنظر قرار گرفته و برنامه ریزان غالباً فرایندهای سیاسی را به منزله مانع عمده در تحقق خرد در جهان، تصور کردند (Friedmann, 1987). در همین دوران تا گول برنامه ریزی را فعالیتی ایر سیاسی و رکن چهارم حکومت می دانست. به این ترتیب که برنامه ریزی مستلزم پذیرش عمومی است و مهم ترین مطلب برای متخصصان، اندیشیدن به وکالت از طرف سازوکار اجتماعی و اتخاذ

تصمیم درست است (Tugwell, 1940; Tugwell, 1948). پرلوف مبنای برنامه ریزی شهری را متضمن ایده های از مجموع منافع می داند که به هدایت عملکرد اجتماع شهری به سوی آینده برای رسیدن به اهداف معین به واسطه راهبردهای از پیش اندیشیده شده می داند و تعارض، در صورت بندی وی غایب می ماند (Perloff, 1980). واکنش به برنامه ریزی جامع عقلایی و نقد نسخه گرای با یک کثرت گرای لیبرالی روبه رو است، اما موضع دیویدوف در برنامه ریزی وکالتی، متوجه ارائه طرح های متعدد برای همه گروه های دربرگیرنده توسط سازمان های مختلف برای تعیین اهداف برای توسعه اجتماع می شود (Davidoff, 1965) و به این موضوع نمی پردازد که در صورت به وجود آمدن تعارض بین برنامه های رقیب با چه سازوکاری باید میان آنها داوری کرد یا اگر تعارض میان خواسته های محلی و دانش فنی برنامه ریز پیش آید، او جانب صنف خود را خواهد گرفت و وکالت کاملاً نمایشی است (Allmendinger, 2002). کانون نقد اندک افزایی به برنامه ریزی جامع عقلایی نیز مسئله کثرت گرای در جامعه است. پلورالیسمی که از فلسفه سیاسی لیبرال برمی آید و در آن منافع و ارزش های افراد، دچار قدری تعارض خواهد شد و نقش برنامه ریز، هموار کردن مسیر برای

هدایتی است (Etzioni, 1968:480-481). در سنت تحلیل سیاست همچون سنت اصلاح اجتماعی با شهری بدون تعارض و یا تعارضات قابل اجماع از طریق متخصصان روبه‌رو هستیم (Friedmann, 1987). رفتار حکومت را می‌توان به‌مثابه کنشی که توسط تصمیم‌ساز واحد و منطقی، برخوردار از کنترل مرکزی و کاملاً آگاه خلاصه کرد (Allison, 1971). بنابراین در جریان فن‌گرا، برنامه‌ریزی باید زیرساخت فراهم کند، جلوی تعارض کاربری‌های زمین را که محل کارآمدی اقتصادی است، بگیرد و سواستفاده‌های اجتماعی را آنگاه که ممکن باشد در نظم سیستم خلل ایجاد کنند، مهار کند. این رویکرد، حفظ روابط نهادی موجود را زیر سؤال نمی‌برد بلکه به آن‌ها با تمرکز بر ارزش کارآمدی، تداوم این روابط را بدیهی می‌داند (Marcuse, 2011).

تعدیل دوسویه حزبی است (Combrink, 2010). از نظر اندک‌افزایی، ملاک برای خوب یا بد بودن یک سیاست، اجماع و توافق تحلیل‌گران و تصمیم‌گیران در باب آن سیاست است (Etzioni, 1973; Lindblom, 1959). اما چنین تصمیم‌هایی نمود منافع قدرتمندترین گروه‌ها هستند و خواسته‌ها و مطالبات گروه‌های محروم اجتماعی و خارج از قدرت سیاسی را کمتر مورد توجه قرار می‌دهند (Etzioni, 1973). بر پایه تفکر جامعه‌کنشگر اترزیونی، اهداف اجتماعی از طریق اجماع‌سازی اصیل در میان بازیگران مرتبط حاصل می‌شود. تعارض از نگاه اترزیونی بر سامانه‌ای از نظم سیاسی و جامعه سیاسی متکی است. فرایند اجماع‌سازی در نظر وی از بالا، از طریق کنترل لایه فوقانی جامعه هدایت می‌شود. از نظر او هدایت اجتماعی ترکیبی از کنترل از بالا به پایین و اجماع‌سازی پایین به بالاست و جامعه در لایه فوقانی خودش نیازمند نخبگان فنی و نهادهای

نمودار شماره ۹: مضامین مربوط به ماهیت تعارض و مدیریت تعارضات در برنامه‌ریزی اثبات‌گرا (Tugwell, 1940; Tugwell, 1948; Lindblom, 1959; Weber, 2009; Davidoff, 1965; Etzioni, 1973, 1968; Friedmann, 1987; Allison, 1971; Perloff, 1980; Allmendinger, 2002; Cooke, 2007; Combrink, 2010; Marcuse, 2011; Gualini, 2015)

مشورتی توافق‌های محلی مبتنی بر تعاریف مشترک مسئله و مذاکره بر سر تعارض منافع جایگزین می‌شود (Innes et al. 1994; Innes, 1996; Melo & Baiocchi, 2006; Dryzek & Hendriks, 2012). فرض اصلی این است که در مدل دموکراسی مشارکتی - مشورتی، تصمیمات سیاسی باید از طریق فرآیندی از مشورت میان شهروندان آزاد و برابر، دارای عقلانیت استدلال و وسایل ارتباطی کافی گرفته شود. یک سیاست دموکراتیک مشارکتی - مشورتی، عقلانیت هنجاری و اخلاقی را دنبال می‌کند که بر وجود نهادهای لیبرال - دموکراتیک استوار است. از طریق مشورت، امکان دستیابی به اشکال توافقی وجود دارد که هم عقلانیت و هم مشروعیت دموکراتیک را ارضا کند (Gualini, 2015). به‌ویژه برای تئوری و عمل برنامه‌ریزی، اعمال دموکراسی در این مدل دیگر مبتنی بر سیستم‌های کلی نمایندگی نیست، بلکه بر تجدید حاکمیت مردمی به‌عنوان «قدرت تولیدشده از طریق ارتباط» و از طریق «استدلال عمومی آزاد در میان افراد برابر» (Cohen, 1988) استوار است. بدین ترتیب دغدغه نقش برنامه‌ریزان در این فرایند و در مواجهه با تعارض ناشی از فرایندهای محلی مطرح می‌شود؛ چراکه برنامه‌ریزان در یک موقعیت نامتوازن به لحاظ قدرت، چندوجهی، نامطمئن، مبهم و با اهداف سیاسی متعارض مشغول هستند و اهداف پرمناقشه دربرگیری و مشارکت تا حدی به معنی دست‌وپنجه نرم کردن با تفاوت‌های مربوط به فرهنگ و طبقه، ایدئولوژی و ارزش‌ها و هویت‌ها (Forester, 2009; Forester, 1987) دانسته می‌شود. در چنین شرایطی، برنامه‌ریزی مشارکتی راهبردی برای مقابله با تعارض در موقعیت‌هایی است که اقدامات دیگر پاسخگو نبوده‌اند (Innes, 1996; Innes & Innes, 1996).

۴.۶.۲. تعارض و مدیریت تعارضات در نظریه‌های پسااثبات‌گرایی برنامه‌ریزی

ظهور جنبش‌های حقوق مدنی و منازعات اجتماعی در شهرها، بُعد سیاسی فرآیندهای برنامه‌ریزی را برجسته کرد. هم در حوزه‌های نظری و هم در زمینه‌های اجتماعی - سیاسی با کشف تعارض اجتماعی که نقشی کلیدی ایفا کرد، اعتقاد به اجماع ضمنی و یا کارشناسی شده در زمینه لیبرال دموکراسی متزلزل شد (Dahl, 1971; Gualini, 2015). مسئله تعارض خود را در رویکردهای برنامه‌ریزی ارتباطی، بیش‌ازپیش نشان داده و بنابراین تعارضات به‌صورت ذاتی حاصل فرآیندهای تصمیم‌گیری مشارکتی هستند و نظریه‌های برنامه‌ریزی مشارکتی و ارتباطی، پتانسیل تعارضات شهری را از نظر افزایش مشروعیت سیاسی و دموکراسی‌سازی کلی تصدیق می‌کنند. از این‌رو تعارضات، از سوی برخی نظریه‌پردازان به‌مثابه شرط ضروری تغییر اجتماعی و بخشی از ساختار کلان اجتماعی مورد توجه قرار می‌گیرد (Gresch & Smith, 1985; Gualini & Bianchi, 2015; Eraydin & Frey, 2018). ادبیات برنامه‌ریزی مشارکتی، تعارضات به‌عنوان تنش‌های خلاقانه در میان حوزه‌های مختلف جامعه کثرت‌گرا تلقی می‌شود (Healey, 1999; Gualini & Bianchi, 2015; Stepanova & Saldert, 2022). این اساس، صاحب‌نظران دموکراسی مشورتی رویکردهایی را توسعه داده‌اند که می‌کوشند با عمل‌گرایی بر چنین دشواری‌های نظری غلبه کنند که در آن ایده رهبری اجماع و مدیریت اجماع^۱ که در رویکردهای پیشین شاهد آن بودیم، صراحتاً با ایده اجماع‌سازی به‌عنوان ساخت

1 Consensus-steering and Consensus management

حل و فصل اختلافات به سمت نظریه جدیدی در حل مسئله حرکت می‌کنیم که شامل تحلیل اهداف و منافع است؛ تحلیل‌هایی که منجر به کشف گزینه‌های مورد توافق می‌شود تا بتوان به حل تعارضات دست یافت (Burton, 1987; Thakore, 2013). در این دیدگاه به نظر می‌رسد که طرح‌های ارتباطی می‌توانند تفاوت‌های قدرت را کاهش دهند و شیوه‌های مشارکتی با کاهش شکاف بین نهادها و جامعه مدنی به کاهش کسری دموکراتیک کمک می‌کند، در نتیجه مشروعیت کلی فرآیند دموکراتیک را بهبود می‌بخشد (Gualini & Bianchi, 2015; Bond, 2011; Habermas, 1993; Dryzek, 1990; Healey, 1999).

نمودار شماره ۱۰: مضامین مربوط به ماهیت تعارض و مدیریت تعارضات در برنامه‌ریزی اثبات‌گرا (Dahl, 1971; Fisher & Ury, 1981; Gresch & Smith, 1985; Burton, 1987; Habermas, 1993; Dryzek, 1990; Innes et al. 1994; Innes, 1996; Innes & Booher, 1999; Healey, 1999; Melo & Baiocchi, 2006; Bond, 2011; Dryzek & Hendriks, 2012; Thakore, 2013; Bianchi, 2015; Gualini & Bianchi, 2015; Eraydin & Frey, 2018; Stepanova & Saldert, 2022)

قدرت و نظام‌های سلطه است که حوزه شهری سیاسی را شکل می‌دهند. مخالفت اجتماعی^۳ به‌طور کلی زمانی پدیدار می‌شود که افراد از بی‌عدالتی‌های اجتماعی. فضایی ناشی از اعمال شهری^۴ آگاه شوند. به دنبال چنین آگاهی، بازیگران می‌توانند تصمیم بگیرند که به‌طور جمعی عمل کنند، یعنی درگیر یک بسیج فضایی شوند. تمرکز اصلی در این مورد بر جنبش‌های اجتماعی شهری است (Mayer, 2013). جنبش‌های اجتماعی برخلاف بازیگران نهادی، در چارچوب سیاسی، نمادین و تفسیری سیاست فضایی مشترک نیستند و عموماً طرح‌های دموکراتیک نمایندگی را رد می‌کنند. هنگامی که علیه پروژه‌ها یا اقدامات برنامه‌ریزی خاص بسیج می‌شوند، نه تنها با یک سیاست برنامه‌ریزی مشخص مخالفند، بلکه با کل زمینه‌ای که چنین سیاستی در آن گنجانده شده، مخالفند (Gualini & Bianchi, 2015). به همین دلیل، اخیراً مفهوم آگونیسیم در نظریه برنامه‌ریزی به‌عنوان بدیلی برای رهیافت شورایی. ارتباطی اجماع به کار رفته است (Roskamm, 2015). بر اساس مدل رادیکال. آگونیسیم دموکراسی، نهادها و عملکردهای لیبرال دموکراسی سیاست، به‌جای چارچوبی ضروری برای رهایی مشورتی، تمایل به بازتولید روابط قدرت و هژمونی دارند که مانع از «استدلال عمومی آزاد در میان برابرها» می‌شود. یک برداشت رادیکال. آگونیسیتی از دموکراسی فرض می‌کند که شکل‌گیری سوپرکتیویته سیاسی واقعاً تنها در مبارزه برای تنوع و شمول و در مبارزه بر سر هژمونی ممکن است (Bianchi, 2015). بنابراین به عقیده نظریه‌پردازان و برنامه‌ریزان انتقادی، نقش برنامه‌ریزی نباید معطوف به حل تعارض باشد، بلکه باید در جهت سیاسی کردن تناقضات تجدید ساختار سرمایه‌داری و به چالش کشیدن عرصه‌های گفتمانی و نهادی سیاست

(Booher, 1999b). نظریه‌های برنامه‌ریزی مشارکتی و ارتباطی به‌جای استفاده از قانون اکثریت به دنبال اجماع هستند و روش‌هایی را به کار می‌گیرند تا اطمینان حاصل کنند که همه شنیده می‌شوند و بحث‌ها بر اساس منافع ذی‌نفعان است و نه صرفاً بر اساس استدلال در مورد مواضع از پیش تعیین‌شده (Fisher & Ury, 1981). در نگاه برنامه‌ریزی ارتباطی، حل تعارض به معنی برطرف کردن علت آن دانسته شده است. در این نگاه، حل تعارض به تحلیل علل و موقعیت‌های بروز تعارض میان گروه‌های درگیر می‌پردازد و با تدوین گزینه‌ها و سیاست‌ها به منظور تأمین نیازهای هر دو طرف، پایه‌ای را برای حل تعارض فراهم می‌سازد. در واقع ما از نظریه سنتی چانه‌زنی قدرت، مذاکره و

۴.۶.۳. تعارض و مدیریت تعارضات در نظریه‌های انتقادی برنامه‌ریزی

ترکیب مفروضات «بازیگر عقلانی»، اتکا به «نمایندگی» و اعتقاد به بی‌طرفی «سیاست تخصص»^۱ که زیربنای مدل تجمعی. نماینده^۲ دموکراسی است، به‌واسطه نقد عملکرد دموکراسی‌های غربی ترکیباتی نادرست تلقی شد. تأثیرات این ترکیب ناشی از نارضایتی گسترده از نهاد‌های دموکراتیک و بحران مشروعیت در حال ظهور دستگاه‌های دموکراتیک بوده است (Habermas, 1975; Offe, 2018). پرسش‌هایی درباره قدرت مقتدرانه و مشروعیت دموکراتیک گردهمایی مشارکتی نیز در ادبیات نظری سیاسی مطرح می‌شود. با این دیدگاه که مجامع مشورتی در معرض دستکاری خارجی قرار می‌گیرند و «ممکن است به ابزاری تبدیل شوند که نخبگان می‌توانند از آن برای مشروعیت بخشیدن به سیاست‌های خود به‌عنوان جایگزینی برای قضاوت و مشارکت گسترده شهروندان استفاده کنند» (Urbinati, 2010). از منظر انتقادی، اجماع به‌عنوان یک راهبرد مدیریت تعارض، «نیازمند شیوه‌هایی از تصمیم‌گیری است که به‌طور گسترده به‌عنوان دموکراتیک پذیرفته شده‌اند، اما اساساً روابط موجود قدرت را به چالش نمی‌کشند» (Purcell, 2009). با این تفکر که مشارکت در بحث برنامه‌ریزی شهری، ناگزیر منجر به تعارض منافع و تغییراتی در تعادل قدرت می‌شود، تعارض، بخشی از موضوع گسترده‌تر روابط قدرت است؛ به‌ویژه در زمینه‌های سیاسی مانند برنامه‌ریزی که در آن بازیگران متعدد با منافع متفاوت در سطوح مختلف با روابط قدرت نابرابر چندسطحی درگیر هستند (Stepanova & Saldert, 2022; Bruton, 1987; Schelling, 1958).

از منظر انتقادی، درک تعارض مبتنی بر ویژگی نابرابر ساختارهای

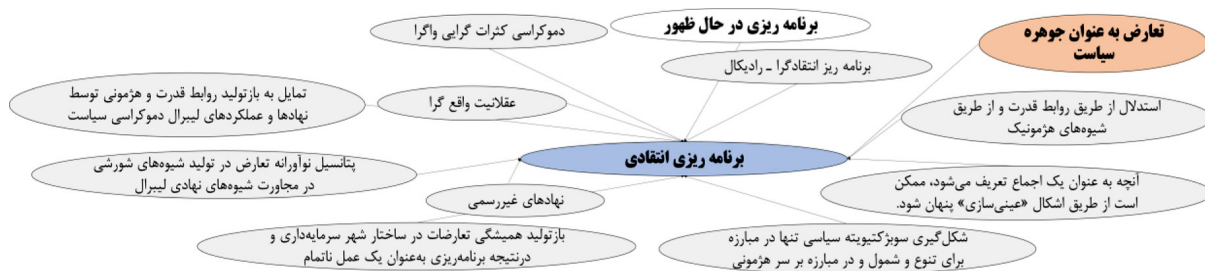
3 Social Dissent

4 Urban practices

1 Politics of expertise

2 Aggregative-Representative

الگوهای شهری معاصر را فراهم می‌کند. به این ترتیب، نقد شیوه‌های برنامه‌ریزی اجماع‌محور با بحث‌هایی در مورد مفهوم شهر عادلانه نیز پیوند می‌خورد (Marcuse et al. 2009; Brenner et al. 2009; Fainstein, 2014). در این دیدگاه، مدیریت تعارض به‌طور اجتناب‌ناپذیری با تعریف مجدد روابط قدرت و زیر سؤال بردن طرح‌های شهری نئولیبرال مرتبط است و بنابراین نمی‌تواند بر اساس شیوه‌های مبتنی بر مذاکره یا اجماع باشد (Margerum, 2002). به‌طور قاطع استدلال می‌شود که راه اجرای برنامه‌ریزی مشارکتی شامل همه صداها این است که برنامه‌ریزی بر اساس «عمل ناتمام» داشته باشیم و تصمیمات و اقدامات را به‌عنوان یک کار در حال پیشرفت و در نتیجه همیشه موقتی تلقی کنیم (Ploger, 2021; Sager, 2016). مضامین و مفاهیم مرتبط با تعارض و مدیریت تعارضات در نظریه‌های انتقادی برنامه‌ریزی در نمودار شماره ۱۱ ارائه شده است.

نمودار شماره ۱۱: مضامین مربوط به ماهیت تعارض و مدیریت تعارضات در برنامه‌ریزی انتقادی (Flyvbjerg, 1998; Mouffe, 1999; Margerum, 2002; Mouffe, 2005; Dikec, 2005; Marcuse et al. 2009; Brenner et al. 2009; Brenner et al. 2009; Collins, 2010; Routledge, 2010; Fainstein, 2014; Roskamm, 2015; Bianchi, 2015; Gualini & Bianchi, 2015; Sager, 2016; Ploger, 2021);

تعارضات متناسب با بستر مطالعات، بیشترین توجه پژوهشگران را به خود جلب کرده است. اغلب مطالعات، به تعارضاتی اشاره دارند که در سطح عمل یا اقدام شهرسازی و در ارتباط با تعارضات بر سر تغییر کاربری و یا مالکیت اراضی، یا توسعه و یا حفاظت بافت‌های تاریخی و ارزشمند، تعارضات ناشی از احداث و ایجاد پروژه‌های بزرگ مقیاس، تعارضات ناشی از سیاسی شدن ماهیت فضاها شهری و همچنین تعارضات ناشی از الگوی فضایی. مکانی در شهرها رخ می‌دهد. در کنار آن بارها اشاره شده است که تعارضات را می‌توان به‌عنوان تعارضات مؤثر بر و متأثر از اندیشه و تفکر برنامه‌ریزی شهری و نظام مدیریتی هم قلمداد کرد. در ارتباط با تعارضات موجود به واسطه تفکر و اندیشه برنامه‌ریزی به نقش‌های متعارض برنامه‌ریزان شهری در موقعیت‌های مختلف تصمیم‌گیری، نقش نهادها و قدرت در ایجاد موقعیت‌های تعارض و همچنین نقش نظریه برنامه‌ریزی در ایجاد تعارضات اشاره شده است؛ نتایج حاصله بیان می‌کند تعارض در خصوص تعریف منفعت عمومی به شکلی نخبه‌گرایانه و یا مشورتی. مشارکتی، تفاوت دیدگاه بر سر وجود و یا عدم وجود تعارض منافع در ارتباط با برنامه‌ریزی شهرها، اختلاف نظر بر سر مثبت و یا منفی تلقی کردن مسئله تعارضات در شهر، نمونه‌هایی از تعارضات در سطح اندیشه و تفکر برنامه‌ریزی را در بر می‌گیرد که به ایجاد تعارضات ثانویه در مرحله اجرای توصیه‌های برنامه‌ریزان منجر شده است. همچنین تعارضات در سطح مدیریتی

شهری عمل کند (Routledge, 2010). آنچه نیاز است نوع جدیدی از رابطه است که در آن شرکای متعارض ضمن تصدیق این که هیچ راه حل عقلانی‌ای برای تعارضشان وجود ندارد، مشروعیت تعارض و تقابلهایشان را به رسمیت بشناسند (Mouffe, 2005). هر اجماعی بر طرد استوار است و چیزی همچون یک اجماع عقلانی کاملاً دربرگیرنده و شامل، محال است (Collins, 2010; Mouffe, 2005).

در این نگاه ارتباط از طریق رتوریک غیرعقلانی و حمایت از منافع حاصل می‌شود تا از طریق آزادی فارغ از سلطه برای جست‌وجوی اجماع و وفاق. این سنت نشان می‌دهد اشکالی از مشارکت که عملی، وفادارانه و آماده برای تعارض هستند، الگوی بهتری از فضیلت دموکراتیک برمی‌نهند تا اشکالی از مشارکت که گفتمانی، بی‌طرفانه و مبتنی بر اجماع هستند (Flyvbjerg, 1998). در دیدگاه انتقادی، تعارضات شهری تنها از طریق سازمان‌دهی مجدد مناسب روابط قدرت قابل حل است که امکان دستیابی به درجات بالاتری از عدالت اجتماعی و فضایی در

بدین ترتیب در جدول شماره ۳ با عنوان ماهیت تعارض و مدیریت تعارضات در تطور نظریه برنامه‌ریزی، این موضوع بر اساس مطالعات انجام‌پذیرفته، در سه پارادایم «اثبات‌گرا»، «پسااثبات‌گرا» و «انتقادی» و بر اساس تغییر در عقلانیت، تحت تأثیر نظریه‌های برون‌زای مربوطه با تغییر در نظریه برنامه‌ریزی و نقش برنامه‌ریز و در نتیجه تغییر رویکرد نسبت به تعارض و مدیریت تعارضات ارائه شده است.

۵. نتیجه‌گیری

نظریه‌پردازان و حرفه‌مندان حوزه مطالعات شهری، همواره دغدغه تعارضات در نظام برنامه‌ریزی شهری را داشته‌اند و این مسئله را جزئی جدایی‌ناپذیر از این حوزه می‌دانند. هر چند امروزه برخلاف گذشته، بسیاری از پژوهشگران، تعارضات راهی برای هدایت فرایند برنامه‌ریزی شهری تصور می‌کنند. تا جایی که به اعتقاد بسیاری، لازمه برنامه‌ریزی پویا و ناتمام، اختلاف نظر و تعارض است. از آنجایی که هم در پژوهش و هم در کاربرد عملی حل تعارضات، دوره گذار از یک نظریه اصلی به نظریه دیگر وجود دارد، در کلام در ارتباط با این موضوع با مشکلاتی در حوزه برنامه‌ریزی روبه‌رو هستیم و به همین دلیل هیچ اجماع روشنی در مورد رویکرد و محتوا به مسئله تعارض وجود ندارد.

با بررسی نتایج حاصل از مرور سیستماتیک مطالعات پیشین، این نتیجه حاصل آمد که فهم موضوع تعارض از طریق گونه‌شناسی

جدول شماره ۳: ماهیت تعارض و مدیریت تعارضات در تحولات پارادایمیک برنامه‌ریزی

پارادایم	عقلانیت	نظریه برون‌زا	نظریه برنامه‌ریزی	برنامه‌ریز	رویکرد نسبت به تعارض	رویکرد نسبت به مدیریت تعارض	منابع
اثبات‌گرا	عقلانیت ابزاری	دموکراسی نخبه‌گرا	برنامه‌ریزی جامع عقلانی سنت تحلیل سیاست	محافظه کار	شهر به‌عنوان ارگانیزم اجتماعی فاقد تعارضات وجود تعارض در شهر مایه حیات دموکراسی، پذیرش عمومی برنامه‌ریزی و مشروعیت بخشی به برنامه‌ریزی نقد کثرت‌گرایی لیبرالی بر دموکراسی نخبه‌گرا، رهبری اجماع در موقعیت تعارض	اجماع ضمنی رهبری و مدیریت اجماع اجماع هدایت‌شده توسط نخبگان فنی و نهادهای هدایتی و راهبردهای از پیش تعیین شده ارائه مفهوم جامعه کنشگر و تعدیل دوسویه حزبی	Weber (2009), Etzioni (1973, 1968), Tugwell (1940, 1948), Allison (1971), Lindblom (1959, 1965), Davidoff (1965), Perloff, (1980), Friedmann, (1987), Allmendinger, (2002), Cooke, (2007), Combrink, (2010), Marcuse, (2011), Gualini, (2015)
پسا‌اثبات‌گرا	عقلانیت ارتباطی	دموکراسی مشورتی کثرت‌گرایی همگرا نهادگرایی جدید	برنامه‌ریزی همکارانه برنامه‌ریزی ارتباطی	اعتدال‌گرا	وجود تعارض در شهر کوشش برای جلوگیری از پیدایش آنتاگونیسم افزایش مشروعیت سیاسی با کمک تعارضات و دموکراسی‌سازی تعارض حاصل فرایندهای تصمیم‌گیری مشارکتی، به‌عنوان تنش‌های خلاقانه در جامعه کثرت‌گرا، شرط ضروری تغییر اجتماعی تعارضات به‌عنوان نیروی بالقوه اجتماعی مثبت با ترویج تغییر، یکپارچگی و سازگاری	امکان اجماع در موقعیت‌های متعارض بر اساس توافق‌های محلی پایان تعارض با اجماع مبتنی بر اخلاق گفت‌وگو و امر اجتماعی محدود کردن اخلاق به حوزه خصوصی	Dahl, (1971), Fisher & Ury, (1981), Gresch & Smith, (1985), Burton, (1987), Cohen, (1988), Habermas (1993), Dryzek, (1990), Healey (1999), Forester (1987, 2009), Innes (1996), Innes et al. (1994), Innes & Booher (1999), Melo & Baiocchi, (2006), Bond, (2011), Dryzek & Hendriks, (2012), Thakore, (2013), Gualini, (2015), Gualini & Bianchi, (2015) Eraydin & Frey, (2018), Stepanova & Saldert, (2022)
انتقادی	عقلانیت واقع‌گرا	دموکراسی آگونیست پساساختارگرایی پست‌مدرنیسم قدرت‌پژوهی فوکو آنتاگونیسم-آگونیسم کثرت‌گرایی واگرا	برنامه‌ریزی رادیکال برنامه‌ریزی شورشی برنامه‌ریزی آنتاگونیستیک (رقابتجویانه) برنامه‌ریزی جنوبی	انتقادگرا- رادیکال	وجود تعارض در شهر پذیرش آنتاگونیسم و تبدیل آن به آگونیسم بازتولید همیشگی تعارضات در ساختار شهر سرمایه‌داری و در نتیجه برنامه‌ریزی به‌عنوان یک عمل ناتمام تعارض به‌عنوان جوهره سیاست	بازتولید تعارض با اجماع (هیچ پایانی وجود ندارد). مبتنی بر امر سیاسی (متناظر با فعل و انفعالات مربوط به ساخت هم‌ژمونیک) عطف توجه به هم‌ژمونی حاصل از اجماع‌سازی به حاشیه رانده شدن برخی از گروه‌های اجتماعی و برهم خوردن روابط قدرت در نتیجه برنامه‌ریزی مشارکتی پیوند برنامه‌ریزی اجماع‌محور با شهر عادلانه اخلاق به‌عنوان امری در حوزه اجتماعی	Schelling (1958), Harvey, (2010), Bruton, (1987), Flyvbjerg, (1998), Mouffe, (1999, 2005), Hillier, (2002), Margerum, (2002), Dikec, (2005), Purcell, (2009), Marcuse et al. (2009), Brenner et al. (2009), Urbinati, (2010), Collins, (2010), Routledge, (2010), Fainstein, (2010), Mayer, (2013), Roskamm, (2015), Gualini (2015), Sager, (2016), Offe, (2018), Ploger, (2021)

حاصل از اجماع که موجبات طرد گروه دیگری از ذی‌نفعان را فراهم می‌آورد. نمودار شماره ۱۲ نتیجه حاصل از ارتباط این سه رهیافت و سیر تحولات در دو رهیافت نظریه‌ای و مدیریتی را متأثر از مطالعات انجام گرفته نشان می‌دهد.

از جمله تعارضات موجود در فرایندهای تصمیم‌گیری و تعارض در سبک‌ها و شیوه‌های مدیریتی نیز بوده است که منشا تعارضات ثانویه باشد؛ چراکه فهم مدیریت تعارضات نیز در طول تاریخ دچار دگرگونی شده، از توجه به اکثریت آرا تا تأکید بر اجماع و نهایتاً تأکید بر هژمونی

نمودار شماره ۱۲: رهیافت‌های مختلف به مسئله تعارض و مدیریت تعارضات در بستر برنامه‌ریزی شهری

عادلانه است (به ویژه با شکل‌گیری مفهوم برنامه‌ریزی آگونستی). بنابراین برنامه‌ریزی دموکراتیک و دگرگون‌کننده مستلزم پرورش اختلاف‌نظر و اذعان به تعارض است. از همین حیث موف با مفهوم اجماع عام مبتنی بر عقل لیبرالی مشکل دارد. بنابراین برنامه‌ریزی با الهام از بنیان‌های مدل مشارکتی و مشورتی سیاست دموکراتیک، از مدل خصمانه اولیه فاصله گرفته و از ایده نمایندگی جامعه از طریق حمایت دیویدوف در ۱۹۶۵ به سمت توسعه رویکردهای مشارکتی مبتنی بر اخلاق ارتباطی و عقلانیت استدلالی هیلی در ۱۹۹۳، اینز در ۱۹۹۵ و اینز و بوهر در سال ۱۹۹۹ و ارتباط با روابط قدرت و واقعیت تعارض فارستر در ۱۹۸۲ و ۱۹۸۹ و اینز و همکاران در سال ۱۹۹۴ توسعه می‌یابد. فراتر از این، محتوای تحلیلی منابع مروری نشان می‌دهد شیوه‌های اجماع‌سازی در فرایندهای برنامه‌ریزی محلی نه تنها به عنوان راهی برای پیش‌بینی یا حل تعارضات در توسعه فضایی، بلکه به عنوان وسیله‌ای برای دموکراسی‌سازی و جامعه‌سازی تلقی می‌شود. از این رو، برنامه‌ریزی با مفاهیمی مانند ایجاد سرمایه اجتماعی، فکری و سیاسی توسط اینز و همکاران در ۹۹۴، ظرفیت‌سازی نهادی هیلی در ۱۹۹۷ و کارز و همکاران در ۲۰۰۲، کمک به اقتصاد سیاسی استدلال فارستر در ۱۹۸۷ و «الفباسازی سیاسی» فارستر و کرومهلز در سال ۱۹۹۰ مرتبط شده است.

برگرفته از این مطالعات، می‌توان شاهد سیر تحول مطالعات مربوط به تعارضات و مدیریت تعارضات در حوزه برنامه‌ریزی شهری به شرح زیر بود که در واقع نوعی تحول در گفتمان برنامه‌ریزی شهری را نیز نشان می‌دهد:

- از رویکرد به تعارض به عنوان مایه حیات دموکراسی، پذیرش عمومی و مشروعیت بخشی به برنامه‌ریزی،
- تا نقد کثرات گرایی لیبرالی بر دموکراسی نخبه‌گرا، رهبری اجماع، ارائه مفهوم جامعه کنشگر و تعدیل دوسویه حزبی،
- پس از آن تعارض به عنوان حاصل فرایندهای تصمیم‌گیری مشارکتی، به عنوان تنش‌های خلاقانه در جامعه کثرت‌گرا، شرط ضروری تغییر اجتماعی و امکان اجماع در موقعیت‌های متعارض،
- و نهایتاً بازتولید همیشگی تعارضات در ساختار شهر سرمایه‌داری و در نتیجه برنامه‌ریزی به عنوان یک عمل ناتمام، عطف توجه به هژمونی حاصل از اجماع‌سازی، به حاشیه رانده شدن برخی از گروه‌های اجتماعی و برهم خوردن روابط قدرت در نتیجه برنامه‌ریزی مشارکتی و چگونگی بیوند برنامه‌ریزی اجماع‌محور با شهر عادلانه. خوانش زمانی منابع مورد استفاده بیانگر حقیقتی مشخص در قلمرو دانش برنامه‌ریزی شهری است که مفاهیم شکل گرفته پیرامون تعارض، در ابتدا بر این نکته تأکید داشته که در ماهیت شهر به عنوان یک ارگانسم اجتماعی تعارض بخش جدایی‌ناپذیر ذاتی برنامه‌ریزی است و نقش برنامه‌ریز در واقع نه حذف آن بلکه مدیریت آن برای پاسخگویی به عمل برنامه‌ریزی است. مطالعات نشان می‌دهد در مقطع زمانی دوم و با غلبه لیبرالیسم و البته شکل‌گیری تدریجی عقلانیت ارتباطی و کنش ارتباطی مفهوم تعارض به حوزه کنش جمعی قابل اجماع کشیده می‌شود. اما مقطع زمانی سوم بر پایه عقلانیت قدرت‌مدار به امر سیاسی توجه می‌شود و در چارچوب این تفکر توصیه می‌شود که باید سرشت هژمونیک هرگونه نظم اجتماعی را پذیرفت و پرهیز از تعارض، تضعیف پتانسیل برنامه‌ریزی برای کمک به یک جامعه

References:

- Abbaszadeh, M. (2012). Validity and reliability in qualitative researches. *Applied Sociology*, 23(1), 19-34. [In Persian]
- Adam, A. G. (2020). Understanding competing and conflicting interests for peri-urban land in Ethiopia's era of urbanization. *Environment and Urbanization*, 32(1), 55-68.
- Albertus, M., Brambor, T., & Ceneviva, R. (2018). Land inequality and rural unrest: Theory and evidence from Brazil. *Journal of Conflict Resolution*, 62(3), 557-596.
- Alfasi, N. (2009). Planning and the public interest: An editorial introduction. *Geography Research Forum*,
- Allison, G. T., & Zelikow, P. (1971). *Essence of decision: Explaining the Cuban missile crisis* (Vol. 327). Little, Brown Boston.
- Allmendinger, P. (2002). *Planning theory*.
- Ann, T., Wu, Y., Shen, J., Zhang, X., Shen, L., & Shan, L. (2015). The key causes of urban-rural conflict in China. *Habitat International*, 49, 65-73.
- Aprioku, I. M. (1998). Local planning and public participation: the case of waterfront redevelopment in Port Harcourt, Nigeria. *Planning Perspectives*, 13(1), 69-88.
- Asar, S., Jalalpour, S., Rahmani, M., & Rezaeian, M. (2016). PRISMA; Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*, 15(1). [In Persian]
- Attia, S., & Ibrahim, A. A. A. M. (2018). Accessible and inclusive public space: The regeneration of waterfront in informal areas. *Urban Research & Practice*, 11(4), 314-337.
- Barnett, C., & Bridge, G. (2013). Geographies of radical democracy: Agonistic pragmatism and the formation of affected interests. *Annals of the Association of American Geographers*, 103(4), 1022-1040.
- Barrow, C. J. (2010). How is environmental conflict addressed by SIA? *Environmental Impact Assessment Review*, 30(5), 293-301.
- Barry, M., Dewar, D., Whittal, J., & Muzondo, I. (2007). Land conflicts in informal settlements: wallacedene in Cape Town, South Africa. *Urban forum*,
- Bassett, K., Griffiths, R., & Smith, I. (2002). Testing governance: partnerships, planning and conflict in waterfront regeneration. *Urban Studies*, 39(10), 1757-1775.
- Beaugregard, R. A. (2020). *Advanced introduction to planning theory*. Edward Elgar Publishing.
- Berg, R. C., Page, S., & Øgård-Repål, A. (2021). The effectiveness of peer-support for people living with HIV: A systematic review and meta-analysis. *PLoS one*, 16(6), e0252623.
- Biesenthal, C., Clegg, S., Mahalingam, A., & Sankaran, S. (2018). Applying institutional theories to managing megaprojects. *International journal of project management*, 36(1), 43-54.
- Bollens, S. A. (2004). Urban planning and intergroup conflict: Confronting a fractured public interest. In *Dialogues in urban and regional planning* (pp. 225-262). Routledge.
- Bond, S. (2011). Negotiating a 'democratic ethos' moving beyond the agonistic-communicative divide. *Planning Theory*, 10(2), 161-186.
- Bravo-Rodriguez, B., & Rivas-Navarro, J. L. (2017). Suburban corridors for an ecological matrix in Granada: the territorial cohesion of La Vega Sur. *Bitácora Urbano Territorial*, 27(2), 45-56.
- Brenner, N., Marcuse, P., & Mayer, M. (2009). Cities for people, not for profit. *City*, 13(2-3), 176-184.
- Bruton, M. J. (1980). Public participation, local planning and conflicts of interest. *Policy & Politics*, 8(4), 423-442.
- Burton, J. W. (1987). *Resolving deep-rooted conflict: A handbook*. (No Title).
- Calderon, C. (2020). Unearthing the political: differences, conflicts and power in participatory urban design. *Journal of urban design*, 25(1), 50-64.
- Calderon, C., & Butler, A. (2019). Politicising the landscape: a theoretical contribution towards the development of participation in landscape planning. *Landscape Research*.
- Campbell, D. J., Gichohi, H., Mwangi, A., & Chege, L. (2000). Land use conflict in Kajiado district, Kenya. *Land use policy*, 17(4), 337-348.
- Caner, G., & Bölen, F. (2016). Urban planning approaches in divided cities. *A|Z ITU Journal of the Faculty of Architecture*, 13(1), 139-156.
- Canitez, F., Alpkokin, P., & Black, J. A. (2019). Agency costs in public transport systems: Net-cost contracting between the transport authority and private operators-impact on passengers. *Cities*, 86, 154-166.

- Chitonge, H., & Mfuno, O. (2015). The urban land question in Africa: The case of urban land conflicts in the City of Lusaka, 100 years after its founding. *Habitat International*, 48, 209-218.
- Chu, Z., Bian, C., & Yang, J. (2021). Joint prevention and control mechanism for air pollution regulations in China: A policy simulation approach with evolutionary game. *Environmental Impact Assessment Review*, 91, 106668.
- Cohen, J. (1998). Democracy and liberty. *Deliberative democracy*, 1, 185-231.
- Collins, M. (2010). Conflict and contact: The 'humane' city, agonistic politics, and the phenomenological body. *Environment and planning D: Society and Space*, 28(5), 913-930.
- Combrink, A. (2010). Cognitive development in planning theory [North-West University].
- Dadashpoor, H., & Ahani, S. (2019). Land tenure-related conflicts in peri-urban areas: A review. *Land use policy*, 85, 218-229.
- Dahl, R. A. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press. <https://books.google.com/books?id=LRG7ngEACAAJ>
- Davidoff, P. (2020). "Advocacy and Pluralism in Planning": *Journal of the American Institute of Planners* (1965). In *The City Reader* (pp. 480-491). Routledge.
- de Paula, P. V., Marques, R. C., & Gonçalves, J. M. (2023). Public-private partnerships in urban regeneration projects: a review. *Journal of Urban Planning and Development*, 149(1), 04022056. <https://doi.org/10.1061/JUPDDM.UPENG-4144>
- Dear, M. (1977). Spatial externalities and locational conflict. *London Papers in Regional Science*, 7, 152-167.
- Dear, M. (1992). Understanding and overcoming the NIMBY syndrome. *Journal of the American planning association*, 58(3), 288-300.
- Deininger, K., & Castagnini, R. (2006). Incidence and impact of land conflict in Uganda. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 60(3), 321-345.
- Delforce, R. J., Sinden, J., & Young, M. (1986). Policy preferences and social economic values to resolve pastoralism-tourism conflicts. *Landscape planning*, 12(4), 387-401.
- Denyer, D., & Tranfield, D. (2009). Producing a systematic review.
- Devine, P. (1991). Economy, state and civil society. *International Journal of Human Resource Management*, 20(2), 205-216.
- Dikeç, M. (2005). Space, politics, and the political. *Environment and planning D: Society and Space*, 23(2), 171-188.
- Druckman, D., & Mitchell, C. (1995). Flexibility in Negotiation and Mediation. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 542(1), 10-23.
- Dryzek, J. S. (1990). *Discursive democracy: Politics, policy, and political science*. Cambridge University Press.
- Dryzek, J. S., & Hendriks, C. M. (2012). Fostering deliberation in the forum and beyond. *The argumentative turn revisited: Public policy as communicative practice*, 31-57.
- Dupont, V. (2007). Conflicting stakes and governance in the peripheries of large Indian metropolises—An introduction. *Cities*, 24(2), 89-94.
- Edwards, P., & Kleinschmit, D. (2013). Towards a European forest policy—conflicting courses. *Forest Policy and Economics*, 33, 87-93.
- Eng, T. S. (1996). Character and identity in Singapore new towns: planner and resident perspectives. *Habitat International*, 20(2), 279-294.
- Eraydin, A., & Frey, K. (2018). *Politics and conflict in governance and planning: theory and practice*. Routledge.
- Ercan, M. A. (2011). Challenges and conflicts in achieving sustainable communities in historic neighbourhoods of Istanbul. *Habitat International*, 35(2), 295-306.
- Escher, A. (1991). Planning of an environmental-impact statement: a scientific and political dilemma. *International journal of project management*, 9(4), 200-206.
- Etzioni, A. (1968). Societal guidance: A key to macro-sociology. *Acta sociologica*, 11(4), 197-206.
- Etzioni, A. (1973). Mixed Scanning. A „Third “Approach to Decision-Making. *A reader in planning theory*, 5, 217-229.
- Fainstein, S. S. (2014). The just city. *International journal of urban Sciences*, 18(1), 1-18.
- Fisher, R., & Ury, W. (1981). *FisherR. Getting to Yes: negotiating agreement without giving in*. HeinOnline.
- Flyvbjerg, B. (1998). Rationality and power:

- Democracy in practice. University of Chicago press.
- Flyvbjerg, B., & Richardson, T. (2004). Planning and Foucault: in search of the dark side of planning theory. Aalborg Universitetsforlag.
 - Forester, J. (1987). Planning in the face of conflict: Negotiation and mediation strategies in local land use regulation. *Journal of the American planning association*, 53(3), 303-314.
 - Forester, J. (2009). *Dealing with differences: Dramas of mediating public disputes*. Oxford University Press.
 - Friedmann, J. (1973). RETRACKING AMERICA; A THEORY OF TRANSACTIVE PLANNING.
 - Friedmann, J. (1987). *Planning in the public domain: From knowledge to action*. Princeton University Press.
 - Fuller, C. (2010). Crisis and institutional change in urban governance. *Environment and Planning A*, 42(5), 1121-1137.
 - Galtung, J., & Kuur-Sörensen, M. (2007). Bourdieu, Foucault, Habermas: Western Conflict Theory and Practice. Versonnex, France: Transcend Research Institute. <https://www.scribd.com/document/73385026/Bourdieu-Foucault-Habermas> Accessed January, 9, 2018.
 - García-Frapolli, E., Ayala-Orozco, B., Oliva, M., & Smith, R. J. (2018). Different approaches towards the understanding of socio-environmental conflicts in protected areas. *Sustainability*, 10(7), 2240.
 - Gilmour, B., Huffman, T., Terauds, A., & Jefferson, C. (1996). Incentive problems in Canada's land markets: Emphasis on Ontario. *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 9, 16-41.
 - Godtman Kling, K., Dahlberg, A., & Wall-Reinius, S. (2019). Negotiating improved multifunctional landscape use: Trails as facilitators for collaboration among stakeholders. *Sustainability*, 11(13), 3511.
 - Gohari, S., & Larssæther, S. (2019). Sustainable energy planning as a co-creative governance challenge. *Lessons from the Zero Village Bergen*.
 - Goluža, M. (2020). Planning major transport infrastructure: Benefits and limitations of the participatory decision-making processes. *Participatory Research and Planning in Practice*, 185-205.
 - Gray, B., Coleman, P. T., & Putnam, L. L. (2007). Intractable conflict: new perspectives on the causes and conditions for change-Introduction. 50(11), 1415-1429.
 - Gresch, P., & Smith, B. (1985). Managing spatial conflict: the planning system in Switzerland. *Progress in Planning*, 23, 155-251.
 - Grochowska, A., & Małecka, M. (2020). Potential Conflicts in the Land-Use Planning Process: A Case Study of the Rural Commune of Oleśnica (Poland). *Quaestiones Geographicae*, 39(2), 129-137.
 - Gualini, E. (2015). *Planning and conflict*. Taylor & Francis.
 - Gualini, E., & Bianchi, I. (2015). Space, politics and conflicts: A review of contemporary debates in urban research and planning theory. *Planning and Conflict*, 37-55.
 - Habermas, J. (1975). *Legitimation crisis* (Vol. 519). Beacon Press.
 - Habermas, J. (1990). *Moral consciousness and communicative action*. MIT press.
 - Habermas, J. (1993). *Justification and application: Remarks on discourse ethics*.
 - Harvey, D. (2010). *Social justice and the city* (Vol. 1). University of Georgia press.
 - Healey, P. (1997). *Collaborative Planning: Shaping Places in Fragmented Societies*. UBC Press.
 - Healey, P. (1998). Building institutional capacity through collaborative approaches to urban planning. *Environment and Planning A*, 30(9), 1531-1546.
 - Healey, P. (1999). Institutional analysis, communicative planning, and shaping places. *Journal of planning education and research*, 19(2), 111-121.
 - Healey, P., Cars, G., & Madanipour, A. (2002). Urban governance, institutional capacity and social milieux. *Urban and Regional Planning and Development Series*.
 - Hillier, J. (2003). Agon'izing over consensus: Why habermasian ideals cannot be Real'. *Planning Theory*, 2(1), 37-59.
 - Ho, P. (2014). The 'credibility thesis' and its application to property rights: (In) secure land tenure, conflict and social welfare in China. *Land use policy*, 40, 13-27.
 - Hoch, C. (1988). *Conflict at large: A national survey of planners and political conflict*.
 - Hohn, U., & Neuer, B. (2006). New urban governance: Institutional change and consequences for urban development. *European Planning Studies*, 14(3), 291-298.
 - Hong, K., Zou, Y., Zhang, Y., & Duan, K. (2020). The weapon of the weak: An analysis of RDEU game in the

- conflict of farmland expropriation under the influence of emotion. *Sustainability*, 12(8), 3367.
- Hossain, S. R., & Fuller, S. (2021). Understanding conflict in transport mega-projects: social impacts and power dynamics in the WestConnex project, Sydney. *Australian Geographer*, 52(3), 293-313.
 - Hubo, C., & Krott, M. (2013). Conflict camouflaging in public administration—a case study in nature conservation policy in Lower Saxony. *Forest Policy and Economics*, 33, 63-70.
 - Hudson, B. M., Wachs, M., & Schofer, J. L. (1974). Local impact evaluation in the design of large-scale urban systems. *Journal of the American Institute of Planners*, 40(4), 255-265.
 - Hui, E. C., & Bao, H. (2013). The logic behind conflicts in land acquisitions in contemporary China: A framework based upon game theory. *Land use policy*, 30(1), 373-380.
 - Humphreys, J., & Walmsley, D. (1991). Locational conflict in metropolitan areas: Melbourne and Sydney, 1989. *Australian Geographical Studies*, 29(2), 313-328.
 - Innes, J., Gruber, J., Neuman, M., & Thompson, J. (1994). Coordinating growth management through consensus-building: Incentives and the generation of social, intellectual and political capital.
 - Innes, J. E. (1995). Planning theory's emerging paradigm: Communicative action and interactive practice. *Journal of planning education and research*, 14(3), 183-189.
 - Innes, J. E. (1996). Planning through consensus building: a new view of the comprehensive planning ideal. *American Planning Association*, 62(4), 460-472.
 - Innes, J. E., & Booher, D. E. (1999a). Consensus building and complex adaptive systems: A framework for evaluating collaborative planning. *Journal of the American planning association*, 65(4), 412-423.
 - Innes, J. E., & Booher, D. E. (1999b). Consensus building as role playing and bricolage: Toward a theory of collaborative planning. *Journal of the American planning association*, 65(1), 9-26.
 - Izakovičová, Z., Miklós, L., & Miklósová, V. (2018). Integrative assessment of land use conflicts. *Sustainability*, 10(9), 3270.
 - Janelle, D. G. (1977). Structural dimensions in the geography of locational conflicts. *Canadian Geographer/Le Géographe canadien*, 21(4), 311-328.
 - Janelle, D. G., & Millward, H. A. (1976). Locational conflict patterns and urban ecological structure. *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, 67(2), 102-113.
 - Jia, G., Yang, F., Wang, G., Hong, B., & You, R. (2011). A study of mega project from a perspective of social conflict theory. *International journal of project management*, 29(7), 817-827.
 - Jiricka-Pürner, A., & Wachter, T. (2019). Coping with climate change related conflicts—The first framework to identify and tackle these emerging topics. *Environmental Impact Assessment Review*, 79, 106308.
 - kheyroddin, R. k., Gholamreza, & Dalaei Milan, E. (2016). Balancing between property right and public interests in urban regeneration measures (from interests conflict to legal balance). *Researches in Islamic Architecture*, 13(4), 21-41. [In Persian]
 - Krebs, T. B., & Pelissero, J. P. (2010). Urban managers and public policy: Do institutional arrangements influence decisions to initiate policy? *Urban Affairs Review*, 45(3), 391-411.
 - Krukowska, J., Aksztejn, W., Lackowska, M., & Mikula, Ł. (2022). The multiple faces of recentralization: A typology of central-local interactions. *Journal of Urban Affairs*.
 - Kühn, M. (2021). Agonistic planning theory revisited: The planner's role in dealing with conflict. *Planning Theory*, 20(2), 143-156.
 - Lecourt, A., & Baudelle, G. (2004). Planning conflicts and social proximity: a reassessment. *International Journal of Sustainable Development*, 7(3), 287-301.
 - Lee, C., Won, J. W., Jang, W., Jung, W., Han, S. H., & Kwak, Y. H. (2017). Social conflict management framework for project viability: Case studies from Korean megaprojects. *International journal of project management*, 35(8), 1683-1696.
 - Legacy, C., Metzger, J., Steele, W., & Gualini, E. (2019). Beyond the post-political: Exploring the relational and situated dynamics of consensus and conflict in planning. *Planning Theory*, 18(3), 273-281.
 - Lewis, D. A. (2014). Identifying and avoiding conflicts between historic preservation and the development of renewable energy. *NYU Env'tl. LJ*, 22, 274.
 - Liberati, A., Altman, D. G., Tetzlaff, J., Mulrow, C., Gøtzsche, P. C., Ioannidis, J. P., Clarke, M., Devereaux, P. J., Kleijnen, J., & Moher, D. (2009). The

- PRISMA statement for reporting systematic reviews and meta-analyses of studies that evaluate health care interventions: explanation and elaboration. *Annals of internal medicine*, 151(4), W-65-W-94.
- Lindblom, C. E. (1959). The Science of "Muddling Through". *Public Administration Review*, 19(2), 79-88.
 - Lindblom, C. E. (1965). The intelligence of democracy: Decision making through mutual adjustment. (No Title).
 - Liu, G., Wei, L., Gu, J., Zhou, T., & Liu, Y. (2020). Benefit distribution in urban renewal from the perspectives of efficiency and fairness: A game theoretical model and the government's role in China. *Cities*, 96, 102422.
 - Lombard, M. (2012). Land tenure and urban conflict. A review of the literature. Global urban research center working paper(8).
 - Lombard, M. (2016). Land conflict in peri-urban areas: Exploring the effects of land reform on informal settlement in Mexico. *Urban Studies*, 53(13), 2700-2720.
 - Lombard, M., & Rakodi, C. (2016). Urban land conflict in the Global South: Towards an analytical framework. *Urban Studies*, 53(13), 2683-2699.
 - Loukopoulos, P., & Scholz, R. W. (2004). Sustainable future urban mobility: using 'area development negotiations' for scenario assessment and participatory strategic planning. *Environment and Planning A*, 36(12), 2203-2226.
 - Lu, Z., Xu, M., & Zhang, Z. (2022). Analyzing Stakeholder Relationships for Construction Land Reduction Projects in Shanghai, China. *Land*, 11(12), 2170.
 - Ma, Z. (2007). Competing or accommodating? An empirical test of Chinese conflict management styles. *Contemporary Management Research*, 3(1), 3-3.
 - Ma, Z., Liang, D., Erkus, A., & Tabak, A. (2012). The impact of group-oriented values on choice of conflict management styles and outcomes: an empirical study in Turkey. *The International Journal of Human Resource Management*, 23(18), 3776-3793.
 - Maczka, K., Matczak, P., Jeran, A., Chmielewski, P. J., & Baker, S. (2021). Conflicts in ecosystem services management: Analysis of stakeholder participation in natura 2000 in Poland. *Environmental Science & Policy*, 117, 16-24.
 - Magsi, H., & Torre, A. (2013). Approaches to understand land use conflicts in the developing countries. *The Macrotheme Review*, 2(1), 119-136.
 - Mai, Y., Wu, J., Zhang, Q., Liang, Q., Ma, Y., & Liu, Z. (2022). Confront or comply? Managing social risks in China's urban renewal projects. *Sustainability*, 14(19), 12553.
 - Malboosbaf, R., & Azizi, F. (2010). What is systematic review and how we should write it? *Research in Medicine*, 34(3), 203-207. [In Persian]
 - Mann, C., & Jeanneaux, P. (2009). Two approaches for understanding land-use conflict to improve rural planning and management. *Journal of Rural and Community Development*, 4(1).
 - Mäntysalo, R., Saglie, I.-L., & Cars, G. (2011). Between input legitimacy and output efficiency: Defensive routines and agonistic reflectivity in Nordic land-use planning. *European Planning Studies*, 19(12), 2109-2126.
 - Marcuse, P. (2011). The three historic currents of city planning. *The new Blackwell companion to the city*, 643-655.
 - Marcuse, P., Connolly, J., Novy, J., Olivo, I., Potter, C., & Steil, J. (2009). Searching for the just city: debates in urban theory and practice. Routledge.
 - Margerum, R. D. (2002). Collaborative planning: Building consensus and building a distinct model for practice. *Journal of planning education and research*, 21(3), 237-253.
 - Marttunen, M., & Hämäläinen, R. P. (2008). The decision analysis interview approach in the collaborative management of a large regulated water course. *Environmental management*, 42, 1026-1042.
 - Marx, C. (2016). Extending the analysis of urban land conflict: An example from Johannesburg. *Urban Studies*, 53(13), 2779-2795.
 - Mayer, M. (2013). First world urban activism: Beyond austerity urbanism and creative city politics. *City*, 17(1), 5-19.
 - Mayo, J. M. (1984). Conflicts in roles and values for urban planners. *Journal of Architectural and Planning Research*, 67-79.
 - Mela, A. (2014). Urban public space between fragmentation, control and conflict. *City, Territory and Architecture*, 1, 1-7.
 - Melo, M. A., & Baiocchi, G. (2006). Deliberative democracy and local governance: towards a new agenda. *International Journal of Urban and Regional*

- Research, 30(3), 587-600.
- Mgiba, F. M. (2020). Possible Mediating Roles of Conflict of Interests and Compromised Principals' Interests between the Ideology of Agents and the outcomes to their Principals: an Empirical Study. *African Journal of Business & Economic Research*, 15(2).
 - Minnery, J. R. (1983). Conflict and conflict management in urban planning (The Application of General Theories to Urban Planning in the Queensland Local Government Context) [University of Queensland].
 - Minnery, J. R. (1985). Urban planners and role conflicts. *Urban Policy and Research*, 3(1), 25-30.
 - Mitchell, D., Attoh, K., & Staeheli, L. (2015). Whose city? What politics? Contentious and non-contentious spaces on Colorado's Front Range. *Urban Studies*, 52(14), 2633-2648.
 - Moslem, S., Ghorbanzadeh, O., Blaschke, T., & Duleba, S. (2019). Analysing stakeholder consensus for a sustainable transport development decision by the fuzzy AHP and interval AHP. *Sustainability*, 11(12), 3271.
 - Motaghi, T., Rafeian, M., & Saremi, H. (2021). A Theoretical Model for Conflict Management-Driven Urban Contemporization in Urban Historic Areas; Case Study: Historic City of Rey. *Naqshejahan - Basic studies and New Technologies of Architecture and Planning*, 11(2), 120-136. [In Persian]
 - Mouat, C., Legacy, C., & March, A. (2013). The problem is the solution: Testing agonistic theory's potential to recast intractable planning disputes. *Urban Policy and Research*, 31(2), 150-166.
 - Mouffe, C. (1999). Deliberative democracy or agonistic pluralism? *Social research*, 745-758.
 - Mouffe, C. (2005). *On the political*. Routledge.
 - Nagel, M., & Satoh, K. (2019). Protesting iconic megaprojects. A discourse network analysis of the evolution of the conflict over Stuttgart 21. *Urban Studies*, 56(8), 1681-1700.
 - Narain, V. (2009). Growing city, shrinking hinterland: land acquisition, transition and conflict in peri-urban Gurgaon, India. *Environment and Urbanization*, 21(2), 501-512.
 - Nelischer, K. (2024). Evaluating Collaborative Public-Private Partnerships: The Case of Toronto's Smart City. *Journal of the American planning association*, 90(2), 261-273. <https://doi.org/10.1080/01944363.2023.2195389>
 - Niemelä, J., Young, J., Alard, D., Askasibar, M., Henle, K., Johnson, R., Kurttila, M., Larsson, T.-B., Matouch, S., & Nowicki, P. (2005). Identifying, managing and monitoring conflicts between forest biodiversity conservation and other human interests in Europe. *Forest Policy and Economics*, 7(6), 877-890.
 - Niksokhan, M. H., Kerachian, R., & Amin, P. (2009). A stochastic conflict resolution model for trading pollutant discharge permits in river systems. *Environmental Monitoring and assessment*, 154, 219-232.
 - Nwachukwu, C. V., Udejaja, C., Chileshe, N., & Okere, C. E. (2017). The critical success factors for stakeholder management in the restoration of built heritage assets in the UK. *International Journal of Building Pathology and Adaptation*, 35(4), 304-331.
 - Offe, C. (2018). *Contradictions of the welfare state*. Routledge.
 - Ogas-Mendez, A. F., & Isoda, Y. (2022). Obstacles to urban redevelopment in squatter settlements: The role of the informal housing market. *Land use policy*, 123, 106402.
 - Omer, S., & Jabeen, S. (2016). Exploring Karl Marx Conflict Theory in Education: Are Pakistani Private Schools Maintaining Status Quo? *Bulletin of Education and Research*, 38(2), 195-202.
 - Pacione, M. (2013). Private profit, public interest and land use planning—A conflict interpretation of residential development pressure in Glasgow's rural-urban fringe. *Land use policy*, 32, 61-77.
 - Paemelaere, E. A., Mejía, A., Quintero, S., Hallett, M., Li, F., Wilson, A., Barnabas, H., Albert, A., Li, R., & Baird, L. (2023). The road towards wildlife friendlier infrastructure: Mitigation planning through landscape-level priority settings and species connectivity frameworks. *Environmental Impact Assessment Review*, 99, 107010. <https://doi.org/10.1016/j.eiar.2022.107010>
 - Pearson, A. (2004). Balancing the evidence: incorporating the synthesis of qualitative data into systematic reviews. *JBIC Evidence Implementation*, 2(2), 45-64.
 - Peltonen, L., & Sairinen, R. (2010). Integrating impact assessment and conflict management in urban planning: Experiences from Finland. *Environmental Impact Assessment Review*, 30(5), 328-337.

- Perloff, H. S. (1980). Planning the post-industrial city. (No Title).
- Pløger, J. (2004). Strife: Urban planning and agonism. *Planning Theory*, 3(1), 71-92.
- Pløger, J. (2021). Conflict, consent, dissensus: The unfinished as challenge to politics and planning. *Environment and Planning C: Politics and space*, 39(6), 1294-1309.
- Prenzel, P. V., & Vanclay, F. (2014). How social impact assessment can contribute to conflict management. *Environmental Impact Assessment Review*, 45, 30-37.
- Priscoli, J. B. (1989). Public involvement, conflict management: means to EQ and social objectives. *Journal of Water Resources Planning and Management*, 115(1), 31-42.
- Pugliano, G., Benassai, G., & Benassai, E. (2018). Integrating urban and port planning policies in a sustainable perspective: the case study of Naples historic harbour area. *Planning Perspectives*.
- Purcell, M. (2009). Resisting neoliberalization: Communicative planning or counter-hegemonic movements? *Planning Theory*, 8(2), 140-165.
- Puustinen, T., Krigsholm, P., & Falkenbach, H. (2022). Land policy conflict profiles for different densification types: A literature-based approach. *Land use policy*, 123, 106405.
- Raum, S., Rawlings-Sanaei, F., & Potter, C. (2021). A web content-based method of stakeholder analysis: The case of forestry in the context of natural resource management. *Journal of Environmental Management*, 300, 113733.
- Roskamm, N. (2015). On the other side of "agonism": "The enemy," the "outside," and the role of antagonism. *Planning Theory*, 14(4), 384-403.
- Routledge, P. (2010). Introduction: cities, justice and conflict. *47(6)*, 1165-1177.
- Runhaar, H. (2009). Putting SEA in context: A discourse perspective on how SEA contributes to decision-making. *Environmental Impact Assessment Review*, 29(3), 200-209.
- Sager, T. (2016). Activist planning: a response to the woes of neo-liberalism? *European Planning Studies*, 24(7), 1262-1280.
- Salkin, P. E. (2010). No Protectable Property Interest in Making Land Use Decisions and Other Ethics in Land Use Issues 2009-2010. *Urb. Law.*, 42, 649.
- Schelling, T. C. (1958). The strategy of conflict. *Prospectus for a reorientation of game theory. Journal of Conflict Resolution*, 2(3), 203-264.
- Sevilla-Buitrago, A. (2013). Debating contemporary urban conflicts: A survey of selected scholars. *Cities*, 31, 454-468.
- Silver, H., Scott, A., & Kazepov, Y. (2010). Participation in urban contention and deliberation. *International Journal of Urban and Regional Research*, 34(3), 453-477.
- Slater, D., & Arugay, A. A. (2018). Polarizing figures: Executive power and institutional conflict in Asian democracies. *American Behavioral Scientist*, 62(1), 92-106.
- Smith, N. R. (2021). Planning powers as property rights in contemporary China. *Journal of planning education and research*, 41(3), 259-269.
- Stauffacher, M., Flüeler, T., Krütli, P., & Scholz, R. W. (2008). Analytic and dynamic approach to collaboration: a transdisciplinary case study on sustainable landscape development in a Swiss prealpine region. *Systemic Practice and Action Research*, 21, 409-422.
- Stepanova, O., Polk, M., & Saldert, H. (2020). Understanding mechanisms of conflict resolution beyond collaboration: an interdisciplinary typology of knowledge types and their integration in practice. *Sustainability Science*, 15, 263-279.
- Stepanova, O., & Romanov, M. (2021). Urban planning as a strategy to implement social sustainability policy goals? The case of temporary housing for immigrants in Gothenburg, Sweden. *Sustainability*, 13(4), 1720.
- Stepanova, O., & Saldert, H. (2022). Knowledge use analysis as a way to understand planning conflicts. Two cases from Gothenburg, Sweden. *Cities*, 124, 103606.
- Suprapti, A., Sardjono, A. B., Indriastjario, I., & Pandelaki, E. E. (2019). The spatial concepts of cultural heritage village toward a tourism development; A case study of Kadilangu Demak Indonesia. *Journal of Architecture and Urbanism*, 43(1), 36-46.
- Susskind, L., & Ozawa, C. (1984). Mediated negotiation in the public sector: The planner as mediator. *Journal of planning education and research*, 4(1), 5-15.
- Thakore, D. (2013). Conflict and conflict management. *Iosr Journal Of Business And Management (Iosr-Jbm)*, 8(6), 07-16.

- Treffers, S. R., & Lippert, R. K. (2022). Rhetoric and reality of “turnover”: Condominium developer influence in Ontario and New York. *Journal of Urban Affairs*, 1-16.
- Tugwell, R. G. (1940). Implementing the general interest. *Public Administration Review*, 1(1), 32-49.
- Tugwell, R. G. (1948). The study of planning as a scientific endeavor. *Michigan Academy of Science, Arts, and Letters*.
- Tunefalk, M., & Legnér, M. (2019). Decision-making on a national home improvement programme in Sweden and its effects on the built environment, 1984–1993. *The Historic Environment: Policy & Practice*, 10(2), 106-121.
- Urbinati, N. (2010). Unpolitical democracy. *Political theory*, 38(1), 65-92.
- Usman, A., Romle, A. R., & Bashir, A. (2015). Institutional weakness and conflict management in Nigeria: the need for collaborative governance approach. *International Journal of Administration and Governance*, 1(11S), 1-7.
- Verloo, N., & Davis, D. (2021). Learning from conflict. *Built Environment*, 47(1), 5-12.
- Vij, S., Narain, V., Karpouzoglou, T., & Mishra, P. (2018). From the core to the periphery: Conflicts and cooperation over land and water in periurban Gurgaon, India. *Land use policy*, 76, 382-390.
- Vinten, G. (2001). Shareholder versus stakeholder—is there a governance dilemma? *Corporate Governance: An International Review*, 9(1), 36-47.
- Von Der Dunk, A., Grêt-Regamey, A., Dalang, T., & Hersperger, A. M. (2011). Defining a typology of peri-urban land-use conflicts—A case study from Switzerland. *Landscape and urban planning*, 101(2), 149-156.
- Wall Jr, J. A., & Callister, R. R. (1995). Conflict and its management. *Journal of management*, 21(3), 515-558.
- Wanner, A., & Pröbstl-Haider, U. (2019). Barriers to stakeholder involvement in sustainable rural tourism development—Experiences from Southeast Europe. *Sustainability*, 11(12), 3372.
- Waterman, R. E., Misdorp, R., & Mol, A. (1998). Interactions between water and land in The Netherlands. *Journal of Coastal Conservation*, 4, 115-126.
- Weber, M. (2009). The theory of social and economic organization. Simon and Schuster.
- Xia, X., & Xiang, P. (2023). Dynamic network analysis of stakeholder-associated social risks of megaprojects: a case study in China. *Engineering, Construction and Architectural Management*, 30(10), 4541-4568. <https://doi.org/10.1108/ECAM-02-2022-0161>
- Yang, H., Song, W., & Moon, J. (2019). Mega-events and conflict: the case of the 2018 Pyeongchang Winter Olympics. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 20(5), 552-571.
- Yu, J.-H., & Lee, S.-K. (2012). A conflict-risk assessment model for urban regeneration projects using Fuzzy-FMEA. *KSCE Journal of Civil Engineering*, 16, 1093-1103.
- Yusran, Y., Sahide, M. A. K., Supratman, S., Sabar, A., Krott, M., & Giessen, L. (2017). The empirical visibility of land use conflicts: From latent to manifest conflict through law enforcement in a national park in Indonesia. *Land use policy*, 62, 302-315.

نحوه ارجاع به مقاله:

بهره، بهاره، رفیعان، مجتبی (۱۴۰۳)، تحلیل فضایی و مدل سازی عوامل موثر بر نا کارآمدی بافت شهر زیارتی مشهد، مطالعات شهری، ۱۳ (۵۱)،
<https://doi.org/10.22034/urbs.2024.139655.4961.49-72>

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to Motaleate Shahri. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

